

ЖРЕЦ И ВОИН НА ЖИВОТА

РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА "ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ"

Регионална библиотека
„Пенчо Славейков“ – Варна

ЖРЕЦ И ВОИН НА ЖИВОТА

Варненски сѳарини за Слав. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.
Славоб. и др. сѳ. - др. т. II XVI и XVII изд. за Славоб. и др. сѳ.

Сборникът се издава в петдесетата година
от избирането на Пенчо Славейков за патрон
на Варненската библиотека.

Регионална библиотека
„Пенчо Славейков“ – Варна

ЖРЕЦ И ВОИН НА ЖИВОТА

150 години от рождението на Пенчо Славейков

издателство
СЛАВЕНА

Варна, 2016

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	6
Моето страдание е лодка	11
Пенчо Славейков и Варна	
В храма на знанието и мъдростта	21
Пенчо Славейков и библиотеките, книгите, словото...	
Пенчо Славейков и българската фолклорна традиция	37
Пенчо Славейков и Народният театър	49
Симфониите на душата	61
Пенчо Славейков и музиката	
Там, дето ни за поглед, ни за дъх няма преграда	71
Пенчо Славейков и изобразителното изкуство	
Именен показалец	81

Предговор

Настоящият сборник „Жрец и воин на живота“ е посветен на 150-годишнината от рождението на Пенчо Славейков (27 април 1886 г., Трявна) - български автор със световна известност и номинация за Нобелова награда за литература. Личността и творчеството му са добре известни на читателската аудитория и целта е да се представи погледът на библиотечния специалист към патрона на културната институция Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна. Библиографската част към изданието е с препоръчителен характер и не претендира за абсолютна пълнота на включените източници. Стремешът е да се представят различни аспекти от многопластовата личност на Пенчо Славейков като автор и културен деятел, и да се подчертае яркото присъствие на неговите творби в нашата литература, култура и история.

Основният корпус на сборника е с хрестоматиен характер. Селектирани са определени мисли, цитирания, произведения от и за Пенчо Славейков, които ярко илюстрират съответната тематична област. Сборникът е структуриран еднотипно, като всяка част започва с подразделяща вътрешна титулна страница и продължава със секции: 1. „Творецът“ (подбрани откъси от произведения на автора); 2. „Другите“ (цитирания от спомени на роднини, приятели, съмишленици, съвременници, изследователи на живота и творчество му). Всяка част завършва с библиографски източници по темата. Включени са приложения, илюстриращи съдържанието, подбрани от съставителите визуални материали, които допълват и обогатяват цялостния портрет на Пенчо Славейков.

Обособени са шест части, разкриващи различни черти от живота и творчеството на писателя: **първата** - „Моето страдание е лодка“ е представена с 27 библиографски описания, **втората** - „В храма на знанието и мъдростта“ (Пенчо Славейков и библиотеките, книгите, словото...) – 20, **третата** - „Пенчо Славейков и българската фолклорна традиция“ – 43, **четвъртата** - „Пенчо Славейков и Народният театър“ – 52, **петата** - „Симфониите на душата“ (Пенчо Славейков и музиката) – 47, и **шестата** - „Там, дето ни за поглед, ни за дъх няма преграда...“ (Пенчо Славейков и изобразителното изкуство) – 24 описания. Общото количество на включените източници е 213, в това число: книги, статии от сборници и периодични издания, документи и Интернет ресурси.

Първата част на изданието разглежда връзката на поета с Варна. През 1888 г. Пенчо Славейков пристига във Варна по покана на брат си Христо Славейков, член на Варненския съд, за да се лекува с морски бани. За дългото пътуване през България самият Пенчо Славейков разказва в пътепис от юли, същата година, останал непубликуван в архива му. Оригиналът на документа се съхранява в Къща-музей „Петко и Пенчо Славейкови“, под №8/852 и е озаглавен - „На път из България – Варна“. За пътуването до Варна се

известява от писмо на бащата Петко Славейков от май 1888 г., до сина му Христо Славейков, изпълнено с препоръки относно битието на болния Пенчо.

През летните месеци на 1888 г. Пенчо Славейков открива различните лица на Варна – язвителен към чиновническото безхаберие, пресъздава анекдотично „деятелността“ на провинциалния чиновник, запленил е от Морската градина, „кацнала като лястовиче гнездо над морето“, от морската стихия. Словата от пътеписа „...чувствам... как моята душа като да се слива с неговата тайнствена вълшебност“ и стихотворението „Мятат се, пляскат, реват“ от цикъла „Сън за щастие“ описват „природата каквато е видима за неговото вътрешно око.“ (Боян Пенев).

Тази част на изданието отразява и проявите, свързани с представянето и популяризирането на творчеството на Пенчо Славейков от варненската интелигенция в началото на ХХ век. Интересен източник за разкриване на съдържанието по темата за Пенчо Славейков и Варна е кореспонденцията на варненския учител и литературен критик Васил Ставрев с д-р Кръстев и Мара Белчева, очертаваща делото на поета. Писмата са запазени и изследвани от дъщерята на Васил Ставрев – д.ф.н. Лиляна Ставрева, почетен гражданин на Варна.

Темата за Славейков и Варна има своето естествено продължение с организирането на общоградски чествания по повод 100-годишнината на поета и избирането му за патрон на Варненската библиотека през 1966 г.

Втората част на изданието отразява периода, в който Пенчо Славейков управлява Народната библиотека като поддиректор (15 януари 1902 – 23 март 1908) и директор (21 февруари 1909 – 19 юли 1911). Тази своя служба той превръща в мисия, в начин за утвърждаване на ролята на библиотеката като център на националната култура.

Отразени са усилията му да подобри организацията и работата в библиотеката, грижата му за комплектуването на фонда, тревогите, свързани с крайно неподходящата сграда на ул. „Г. С. Раковски“, в която се помещава тогава Народната библиотека, разбиранията му за отговорните функции на националната институция.

„Библиографически бюлетин за депозираните в Софийската народна библиотека книги, списания и вестници през 1900 г. и 1901 г. (IV и V годишнина)“ и „Опис на българските периодични издания в Народната библиотека 1844 - 1900“ са издадени през 1903 г. под редакцията на Пенчо Славейков. Това са едни от първите специализирани библиографски издания и са в основата на научната дейност на Народната библиотека. Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна е една от библиотеките, притежаващи тези ценни издания.

В настоящия сборник са подбрани откъси от спомени на известни личности за съвместната им работа с Пенчо Славейков в библиотеката, за личните срещи с този

„забележителен“, „необикновен“ човек, за силното впечатление, което прави обширната му обща култура и оригинална личност.

Акцентира се върху отношението на Пенчо Славейков към книгите и четенето. Страсен библиофил, той споделя, че библиотеката е „съкровищница на ръкописното и печатно духовно богатство“, издига книгата в култ, а четенето сравнява със „свещенодействие“.

Третата част разкрива влиянието на българската фолклорна традиция върху личността и творчеството на автора. Още като дете, Пенчо Славейков е възпитан от семейството си в любов към българския фолклор и народнопесенната традиция. Първите влияния в това отношение идват от неговия баща Петко Рачев Славейков. Сам Пенчо Славейков споделя пред проф. Иван Шишманов, че е изпитвал пиетет към сборника с „Български народни песни“ на братя Миладинови (1861). Поместени са спомените на майстора на пасторалията Тодор Влайков и племенницата на Пенчо Славейков – Светослава Славейкова, които разкриват отношението на автора към идеите и наратива на българската фолклорна традиция.

Любопитен момент е, че Славейков създава някои от своите шедеври, издържани във фолклорната стилистика, когато е далеч от родината, като студент в Лайпциг. От този период са „Ралица“, „Неразделни“, „Бойко“.

Интересен е фактът, че сборникът „Сянката на Балкана“ е издаден от Пенчо Славейков и Хенри Бърнард за първи път на английски език през 1904 г. в Лондон. Оригиналеното заглавие е „The Shade of the Balkans: being a collection of folksongs and proverbs, here for the first time rendered into English, together with an essay on Bulgarian popular poetry and another on the origin of the Bulgars“. Съдържа 101 народни песни и 101 пословици с предговор от Славейков, озаглавен „The folksong of the Bulgars“, известен на български език като студията „Българската народна песен“.

Личността и творчеството на Пенчо Славейков се свързват предимно с модернистичната линия в развитието на литературата, но тя има своите корени в българската фолклорна традиция.

Четвъртата част е посветена на времето, когато Пенчо Славейков е директор на Народния театър (29 март 1908 – февруари 1909). Този кратък период отразява етап в развитието на националния ни театър и представя мащабите на интелектуалеца и твореца Пенчо Славейков. За тези няколко месеца Пенчо Славейков реорганизира творческия процес на театъра – преориентира актьорския талант в услуга на по-високи естетически цели, ревизира репертоара със съзнанието за мисията на театъра да възпитава публика, отстоява автономността на културния институт в полза на изкуството и културното израстване на нацията. Пенчо Славейков поставя Чехов и Хауптман като режисьор и превежда „Ромео и Жулиета“ и „Опърничавата жена“ (Укротяване на опърничавата) на

Шекспир. Налага Яворов като драматург в театъра. Безкомпромисен е в изискванията си за чистота на езика и ясна дикция на сцената. Паметно остава турнето на театъра в Македония и Беломорска Тракия. Патриотизмът на Пенчо Славейков търси проявления в културното възвисяване на нацията.

Пенчо Славейков получава от съвременниците си признание за усилията и стремежите си както от театралните среди, така и от интелектуалния елит на своето време.

Петата и шестата част на изданието са посветени на Пенчо Славейков и неговото отношение към музиката и изобразителното изкуство, и таланта на поета да усеща техния художествен език.

Като дете и юноша, Пенчо Славейков съхранява дълбоко в себе си всичко, което вижда и чува – песни, хора, картини. Пристигайки в Германия със същата страст той се устремява към новото и непознатото от света на изкуството – музеи, галерии, концертни зали. Това е времето, което формира неговата нагласа и отношение към изкуството. В Лайпциг се запознава с полския пианист Игнац Падаревски. При появата на картината „Христос на Олимп“ на Макс Клиндер, Славейков чете лекция за нея. Някои изследователи допускат, че поетът е бил в личен контакт с художника. Завръщайки се в България, Славейков поддържа връзки с Никола Михайлов, Харалампи Тачев, Александър Божинов, Никола Петров. Чрез различни изразни техники тези художници създават портрети на поета (живопис, карикатура, скици). Част от тях са поместени като като илюстративно приложение към настоящото издание.

Отношението на Пенчо Славейков към музиката се разкрива от философската поема „Cis Moll“ (1892), посветена на Бетовен - любимия композитор на Пенчо Славейков. В спомените си Дора Габе и Светослава Славейкова разказват за богатата музикална култура на Пенчо Славейков и неговите предпочитания към творчеството на Бетовен.

Петко Стайнов е един от композиторите, които най-често се обръщат към творчеството на Славейков, като създава различни жанрови произведения: „Катунари“, „Сто и двадесет души“, Увертюра „Балкан“. Необикновено музикалният стих и яркият образ на „Луд гидия“ е тема в творбите на редица български композитори – Михаил Кочев, Александър Кръстев, Петко Стайнов, Светослав Обретенов, Марин Големинев. Миниатюрите от „Сън за щастие“ са вдъхновение за Тодор Попов, Красимир Кюркчийски, Георги Златев-Черкин.

В последната част на изданието, посветена на съприкосновението на Пенчо Славейков с изобразителното изкуство, са представени някои портрети, скици, карикатури на поета, дело на различни автори. Като съпътстваща информация, присъстват и библиографски описания на художествените творби.

Основният принцип на подреждане на публикациите в библиографската част на

изданието е тематично-азбучен с последваща номерация. Годишите от 1908 до 2016 са хронологичните граници на включените източници за Пенчо Славейков.

Библиографските описания са направени според изискванията на действащите стандарти: БДС 17264-91 Библиографско описание аналитично (публикации в книжни материали); БДС 15419-82 Библиографско описание на книги; БДС 9736-82 Съкращения на български думи и словосъчетания в библиографското описание на печатни произведения.

Включен е именов показалец, който разширява аспекта на търсене в изданието и улеснява ползвателите в издирването на информация за конкретни автори.

Основните източници за съставянето на библиографската част са реферативни базирани данни, традиционни и електронни каталози, текущата национална библиография, тематични и отраслови библиографски справочници, прикнижни и пристатийни цитирания, описания de visu на монографии, статии от научни сборници и периодични издания.

Част от илюстративния материал в приложенията е от Дигиталната колекция на Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна, Европейската дигитална библиотека - Европеана, фондовете на Териториална дирекция „Държавен архив“ – Варна и др.

Изданието е с препоръчителен характер и се надяваме, да е полезно на всички, изкушени от темата и с интерес към живота и творчеството на емблематичния за българската литература Пенчо Славейков.

МОЕТО СТРАДАНИЕ Е ЛОДКА... Пенчо Славейков и Варна

“Аз седя по цели дни на морския бряг и се взирам в безкрайното море, по което тук-там като чайки се мяркат рибарски лодки...”

Пенчо Славейков

Никола Михайлов, Портрет на Пенчо Славейков, 1910 г.

Творецът

„1888 година, Варна, юли 1

Сяка дума тук написана е добре обмислена – дали може се каза това и за сяка мисъл?!...

На връх първи май и аз тръгнах от София за Варна. Наех си една широка пиротска талига, която щеше да ме отнесе за два дни в Лом, и главно за двадесет лева...

...Животът на варненските чиновници (българските градове имат само чист въздух, студена вода и чиновници) е едно мудро прозобание. Привечер техните мързеливи фигури пъплят навън из града и се трупат преимуществено в малката сенчеста градина при морския бряг; морето омайно шуми отдолу на стотина метра; прохладният морски вятър полъхва като милувка на уморените лица; бели чайки шумно прехвъркват и се къпят в бризите на весело шумолящия фонтан, над него мълчаливо са се надвесили в истома от дневний пек ветките на широколистният орех, който радостно крие под своята благоуханна сянка посетителите на малката градинка, кацнала подобно лястовиче гнездо на високия ронлив бряг, който струва ми се не може се разби даже с картеч; почва се веяне с пошчета; духане и пухтене, коментирание с провинциални остротии, в които намира изразяване специфическата енергия на тия филистерски фигури... След минута се почва игра на табла и пиене на мастика, което трае до късна вечер – и се почва от ранна утрин.

Това е неофициалният отдых на провинциалния чиновник. Следният действителен случай с Варненското окръжно управление през 1882 година обрисова неговата офици-

Библиография

1. Вечеринка. (Хроника). // Светкавица (Варна), II, N 108, 30 юни 1912, с. 3.

Комитетът „Пенчо Славейков“ организира благотворителна вечеринка за събиране на средства за пренасяне на тялото на поета и издигане на паметник.

2. Вечеринката „Пенчо Славейков“. (Хроника). // Светкавица (Варна), II, N 109, 7 юли 1912, с. 4.

Отзив за благотворителната вечеринка на Комитета „Пенчо Славейков“, организирана за събиране на средства за пренасяне на тялото на поета и издигане

Едно културно тържество

Въпреки големият обещания на градската общинска управа, общинския театър и тая година ще трябва да играе в малката, тесна и нехигиенична барака на зала „Съединение“.

Засяра, в събота, след усилената подготовка, общинския театър, под ръководство на режисьора Ив. Янев, откри третата си годишнина с българската пиеса „Неразделни“ – популярната поема на П. Славейков, драматизирана от Д. Ю. Грънчаров, която биде изпълнена с всички и предизвика възторг на публиката.

на паметник.

3. Владков, Любомир. „По цели дни на морския бряг...“ : Пенчо Славейков във Варна / Любомир Владков. // Народно дело (Варна), N 97, 14 май 1986.

4. Динев, Христо. За себе си и за ... Пенчо Славейков. / Христо Динев. // Динев, Христо. Пътешествие по суша и вода. – С., 1971, с. 15-17.

5. Едно културно тържество. // Черно море (Варна), I, N 89, 4 окт. 1929, с. 3.

За постановка по „Неразделни“ във Варненския театър.

Александър Мутафов. Немирно море

аз плавам по тази тайнственост, без весла – тях забравих на брега; без компас – него неволя открадна. Шумът на вълните прониква в сърцето и го пълни ужасът на неизвестното бъдеще... Ще проумеете ли вий това? Вашето бедствие надарило ли ви е с мъдрост? Довеждало ли ви е до безумие? О вие сте преумни за да можете разбра това. Писател ли сте? - Не пишете никога това което чувствувате.“

Из пътепис на Пенчо Славейков, „На път из България – Варна“ (Къща-музей „Петко и Пенчо Славейкови“ под № 8/8524).

Писан в младежките години на Пенчо Славейков през 1888/1889 г., пътеписът се намира в тетрадка с ли-

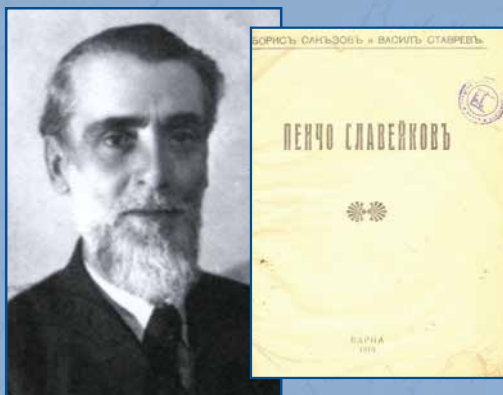
нирани широки редове, писана с черно мастило с характерния дребен, малко разкрячен почерк на поета.

10. Мутафов, Емануил Г. Морето и Пенчо Славейков / Емануил Г. Мутафов. // Морски сговор (Варна), II, N3, 1 март 1925, с. 8-11.

Морската тема в творчеството на писателя.

11. Неразделни. Пиеса от Д. Ю. Грънчаров (по баладата на Пенчо Славейков) играно от Варн. общ. театър. // Варненска поща, N 3898, 4 окт. 1929.

12. Общобразователни сказки за Пенчо Славейков. // Слово, I,

Борис Сакъзов, учител, общественик, председател на Варненското журналистическо дружество

N3, 1914, с.2

Съобщение за изнесена сказка от В. Ставрев във Варна.

13. Последните дни на Пенчо Славейков. // Бъднина (Варна), I, N 1-2, 1 юни 1919, с. 26-27.

14. Ран Босилек. Спастрена милувка : (Детето в поезията на Пенчо Славейков) / Г. Негенцов. // Ново училище (Варна), III, N 7, 1 март 1914, с. 421-425.

Бучи и пляскай море сърдито
Вълни прехвърляй реви, кипи,
Мен ме нестреска реват ти грозни –
Светла надежда бодрост кипи.

Ах, ще повиеш, пак ще утихнеш;
Вълните твой устрем ще спрат
И пак кърмило аз ще оправя,
Пак ще си тръгна из своя път.

Но друго мене море ме тласка,
В гърди вгнездено, не тихва то, -
В негови ръце ѝ мойто кърмило,
И то ме тласка дето си ще.

Из „Периодическо списание“,
N 22-23, 1888.

Пенчо и Христо
Славейкови.
През 1890 г.
Пенчо Славейков
гостува 2 месеца
на брат си
Христо, по това
време член на
Варненския съд.

Мятат се, пляскаат, реват
тъмните морски вълни...
Тласка се, люшка разбитий ми члун
за към незнайни страни.
Чайка сиротна над него се вий –
блян от щастливите дни...
Мятат се, пляскаат, реват
тъмните морски вълни.

Из „Сън за щастие“

15. Сагъзов, Борис. Пенчо Славейков / Борис Сагъзов. // Бъднина (Варна), I, N 1-2, 1 юни 1919, с. 17-21.

16. Славейков, Петко Р. Писмо до Христо Славейков / Петко Р. Славейков. // Славейков, Петко Р. Съчинения : Т. 8, 1982, с. 391-392.

За гостуването на Пенчо Славейков при брат му Христо във Варна.

17. Славейков, Пенчо Петков. Варна. Страница из моите възпоменания. Из непубликувания архив на поета / Пенчо Славейков. // Народна младеж, N 97, 24 апр. 1966.

18. Славейков, Пенчо Петков. Моето страдание е лодка... / Пенчо Славейков. // Народно дело (Вар-

на) седм. изд, N 8, 20 февр. 1982.

19. Славейков, Пенчо Петков. Пенчо Славейков за себе си / Пенчо Славейков. // Бъднина (Варна), I, N 1-2, 1 юни 1919, с. 24-25.

С кратък коментар на издателите.

Също и в: Листопад, 1925, N 56, с. 146-148.

20. Славейков, Пенчо Петков. Страница от моите възпоменания / Пенчо Славейков. // Полет (Варна), N 17, 25 апр. 1966.

21. Спасовски, Христо Иванов. В защита на детето / Христо Спасовски. // Педагогическа практика (Варна), I, N 1, 1 юни 1921, с. 32-35.

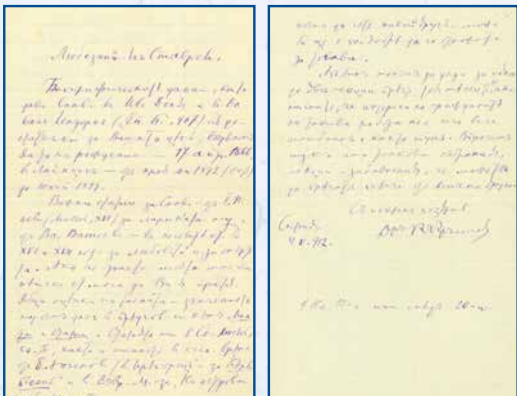
Детето в поезията на Пенчо Славейков.

Другите

„София, 13 май 1888

Христо,

Отколе се каня да ти пиша и все отлагах от днес за утре, ти не ми писа за Пенча, какво намерение имаш и защо го викаш, токо-тъй, писа му, прати му пари и Пенчо голям-голям, стана и тръгва.

...Състоянието на болестта му не му позволява ни даже да чете, а той се коси да пише и да лее стихове, и още да ги печата скришом от мене.

Дай му да разбере, че той няма работа във Варна повече от три месеца от получаването на настоящето ми и то само с цел да прави морски бани и да ми го изпратиш пак назад.

Не трябва да се обхождаш с него като ахпапин, но като с по-малък брат, и брат необикновено болен. Никога да не се приучи на тютюн, никога да са не занимава с нищо да пише, и най-малко мерешки стихове.“

Из писмо на Петко Р. Славейков до сина му Христо

Из „Съчинения. Т. 8“, 1982.

„София, 4 май 1912 г.

Из писма на д-р К. Кръстев до Васил Ставрев за сказки и чествания посветени на П. Славейков. 1917-18 г.

22. Ставрев, Васил. Поетическото дело на Пенчо Славейков / Васил Ставрев. // Листопад, 1914, N 25, с. 171-182.

Лекция, четена на Пенчо Славейковата вечер във Варна, 30 юни 1912 г.

23. Ставрева, Лиляна. Варненските приятели на Мара Белчева / Лиляна Ставрева. // Ставрева, Лиляна. Варна-традиции и култура. Варна, 2003, с. 87.

24. Ставрева, Лиляна. Духът на „Мисъл“ във Варна / Лиляна Ставрева. // Ставрева, Лиляна. Варна – традиции и култура. - Варна, 2003, с. 129-132.

Кореспонденцията между Васил Ставрев и д-р Кръстю Кръстев по повод лекции на д-р Кръстев за Пенчо Славейков и подготвяне на юбилейно издание.

25. Ставрева, Лиляна. Писма от д-р Кръстев / Лиляна Ставрева. // Ставрева, Лиляна. Литературно наследство. - Варна, 2001, с. 193-195.

Писма на д-р Кръстев до Васил Ставрев относно представяне на творчеството на Славейков при гостуванията му в града през 1917, 1918 г.

26. Ставрева, Лиляна. Писма от Мара Белчева (до В. Ставрев) / Лиляна Ставрева. // Литературна мисъл, 1985, N 8, с. 114-116.

Също и в: Литературна Варна. - Варна, 1944, с. 45-47.

27. Христова, Донка. Шумът на вълните прониква в сърцето / Донка Христова. // Черно море (Варна), VIII, N 88, 15/16 апр. 2006, с. 22.

140 години от рождението на Пенчо Славейков.

„Биографическите данни, които дава Славейков в Иво Доля и в Олаф ван Гелдерн – Епископски песни, 1907, са достатъчни за вашата цел. Дата на рождение – 17 април 1866, в Лайпциг – от края на 1882 – октомври, до юли 1899.

Важни статии за Славейков – от Боян Пенев, „Листопад“, XVI, за лириката му от Владимир Василев. В статията му от XVI и XVII за любовта и смъртта. Ако не знаете моята писана на немски език, мога да я изпратя. Обща оценка на работата – значението и съм дал в предговора на „Млади и Стари“. Статията ми в сборника „Мисъл“, кн. II, и писаното в последно време от Божан Ангелов в „Пряпорец“, за „Кървава песен“ в „Съвременна мисъл“ и за „На острова на блажените“ използвайте добре. По обширни чужди статии няма, има пръснати бележки. Мога обаче да ви пратя в ръкопис на немски език от Алфред Йенсен, който е превел всички излезли вече на шведски език – една статия, дето прокарват паралел между „Пан Тадеуш“ и „Кървава песен“. Тя ще излезе в юбилейния сборник. Пак най-много ще научите за Славейков от собствените негови статии, които ще намерите в последната годишнина на сп. „Мисъл“, а две-три за Мицкевич, Пушкин, Петьофи, Гьоте, в девета годишнина...

Сърдечен поздрав д-р К. Кръстев“

Из писмо на д-р Кръстев до Васил Ставрев
за организацията на юбилей на Пенчо Славейков
Из „Литературно наследство“, 2001.

„В „Писма от Пенча Славейков до Мара Белчева“ Славейков пише от Солун, откъдето мина българският народен театър в турнето си из Македония през 1908 г. веднага след така наречения „Хуриет“ – нов, уж по-демократичен режим, прокламиран от Турция. (По това време Пенчо Славейков беше директор на театъра) „... Еди куле, дето на връх баира над града, като тежък блян, който го потиска и като че иска да каже, сега моите зандани са празни: времето, блъскано от една луда (за Турция) идея ги проветря - за да могат след месец-два да бъдат натъпкани с жертвите на лудата идея“

Кървавият вятър на Илинденското въстание ни отвя в България и после тази „луда идея“ ни върна обратно. Във Варна учих първо отделение и се завърнах образовано българче, тълкувател на непознатите за малките си съученичета книжовни думи от дрипавата читанка... Лъжовната свобода принуди баща ми (за стари сметки с турците) повторно да избяга в България, а ние за да не сме самотни с майка се прибрахме при вуйчовците в майкиното село.

*Христо Динев,
актьор. Един от
основателите на
първия професионален
театър във
Варна.*

Една сутрин свикаха децата в училищния двор... Учителите съобщават, че утре ще посрещаме на железницата гости от България на път за Битоля и всички да бъдем пременени като за празник и цветя да набереме.

На мене ми възложиха важната задача: да кажа стихотворение от Христо Ботев и да поднеса погача със сол и червен пипер. И риба и грозде да има с погачата. Новината я разнесохме из цялото село и напук на гъркоманите до среднощ пяхме песни за Кирил и Методий...

На другия ден всички сме на спирката. Най-напред сме учащите с китки цветя, зад нас – шарена тълпа от българи, турци и цялата циганска махала със зурни и тъпани. Влакът се задава, спира, циганския оркестър писва, радостни възгласи – и то се знае – гърмене с оръжие. Никой не знае като какви ще са тези гости, но важното е, че идат от България! ...

От вагона слизат пременени мъже и жени с капели и фустани „шантиклер“. Мъжете са без бради и мустаци, всички са шути като гърнета. Само един е с брада, с бастун и тромаво излиза напред да приема поздравленията на селските първенци учители. Нататък ме повличат и мен с погачата. Учителят ме сръгва в ребрата да почвам стихотворението, но аз онемявам, подавам царевичната пита на брадатия, целувам ръка, а той ме милва.

Славейков, ще да е бил!“

Христо Динев

Из „Пътешествие по суша и вода“, 1971.

„На 30 юний т. г. комитетът „Пенчо Славейков“ във Варна даде в салона К. Ранков литературно-музикална вечеринка с отбрана програма.

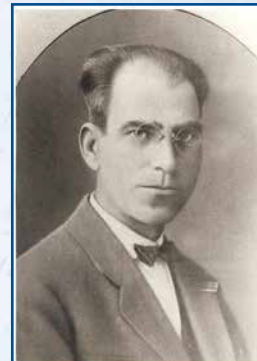
Г-жа Ангела д-р Тодорова-Конеман, акомпанимент на пиано от г-жа Адела д-р Панайотова, изпълни бляскаво две сола; г. г. В. Гут, д-р К. Тодоров, Юр. Тодоров и подпоручик Малев изпълниха 2 квартета, за което получиха аплодисменти от; публиката; учителят В. Ставрев говори за поетическата дейност на П. П. Славейков, изпълни един адрес към покойния поет и някои от произведенията на последния; първоначалните учители М. Славова и И. Христов изпълниха също така по едно от поетическите творби на поета. Всичко въобще бе добре подготвено и изпълнено за наслада на публиката, обаче посетители нямаше много. Приходът от тая вечеринка, както е известно, ще бъде употребен за въздигане паметник и пренасяне тялото на П. Славейков в България.“

Из в. „Светкавица“, N109, 1912.

„Нито Ив. Вазов, нито К. Христов, нито П. К. Яворов, за да спомена само най-крупните, не притежават солидната естетична култура на Пенчо Славейков... Пенчо Славейков

беше изпреварил твърде много своето време и не можеше да се върне назад, дето бяха изостанали сънародниците му. Така се създаде оная дълбока бездна между поета и читателя, която е и досега едничката причина да не се разбира П. Славейков у нас.“

Васил Ставрев
Из сп. „Листопад“, N 25, 1914.

*Васил Ставрев
Учител, литера-
туровед, преводач,
един от основате-
лите на фестивала
Варненско лято.*

„Пенчо П. Славейков се отнася към морето като художник, за когото природата, изобщо е средство да изрази преживените си чувства, мисли и настроения. Затова тя (resp. морето) трябва да се проследи в процеса на неговото мислене и творчество. Ако в поезията на Йв. Вазов морето е красива обстановка за поетични мечтания, то у П. П. Славейков е поетичен образ, конкретизиращ собственото му душевно състояние. При това този образ, спокоен или развълнуван, движението на вълните и несломимият дух на плувците е майсторски нарисуван. Например не си спомням в нашата литература по-красиво нарисувано море...“

Емануил Г. Мутафов
Из сп. „Морски сговор“, N 3, 1925.

„Човекът, който в нашите времена най-силно мразеше и най-нежно обичаше, бе Пенчо Славейков. Неговата жестока, но свята омраза се изля върху всичко дребнаво в нашия живот. Своята нежност, обаче, той ревниво спастряше и всред усамотение и мълчание излетя в най-сладките и възвишени песни за всичко светло и чисто. В дълбочината на душата си той, както сам изповяда, запази най-скъпата милувка и запази я за златистите косички на оная малка принцеса, през чиито модри очички гледат децата на цял свят. Единствено детето бе достойно за най-сладката милувка на поета, който всякога държеше високо дигната своята чепата патерица, готова да налага с нея всеки филистер.“

*Емануил Мутафов,
„Морето и Пенчо Славейков“*

Христо Спасовски
Из сп. „Педагогическа практика“, N 1, 1921.

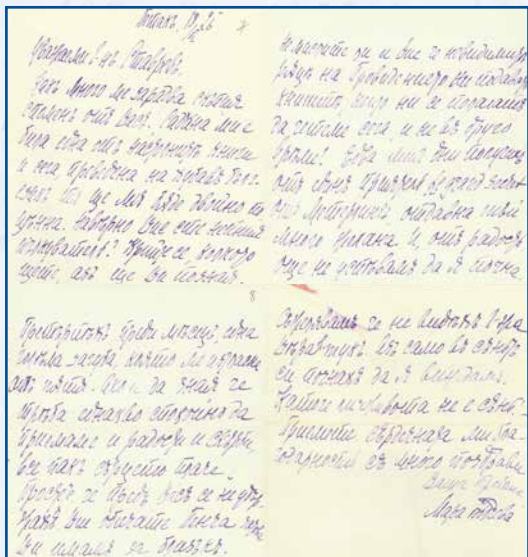

Мара Белчева

„През есента на 1926 Мара Белчева беше наша гостенка няколко дни. Поводът за това е била поканата на моя баща Васил Ставрев – тогава председател на Обществото на изкуствата във Варна – да изнесе сказка (както се е казвало тогава) за Пенчо Славейков в нашия град. От тия дни особено впечатляващ е споменът за паметната вечер за Славейков в тогавашната зала „Съединение“, когато Мара Белчева произнесе своето слово. Хората се тълпяха пред вратите на препълнената зала и в градската градинка пред нея. Мъчно си пробихме път до първите редове. Тогава не разбирах смисъла на словата, изречени от поетесата, но с удоволствие слушах тихия и напевен глас в притаената замряла тишина на залата, гледах белоснежните коси и странната бледност на лицето и ръцете на тази красива жена.“

Лиляна Ставрева

Из „Варна - традиции и култура“, 2001.

Из писмата на Мара Белчева до В. Ставрев за участие в паметно утро, посветено на П. Славейков. 1926

„Общинският театър под вещото ръководство на режисьора Ив. Янев откри третата си годишнина с българската пиеса Неразделни – популярната поема на Пенчо Славейков, драматизирана от Д. Ю. Грънчаров, която биде изпълнена с вещина и предизвика възторга на публиката.“

Из в. „Черно море“, N 89, 1929.

Програма и обява за пиесата „Неразделни“ по повод откриването на есенния сезон на Варненския театър.

<p>Варненски Общ. Театър</p> <p>утре 28 сряда</p> <p>откриване зимния сезон</p> <p>Спец. декори и музика</p> <p>Салона ремонтиранъ</p>	<p>НЕРАЗДЪЛНИ</p> <p>пиеса въ 5 картини по баладата на П. Славейковъ. Драматизиралъ Д. Юр. Грънчаровъ.</p> <p>музика отъ Д. Младеновъ.</p> <p>Начало 8 и пол. часа вечерята</p>
---	---

Варненски Общ. Театър
Сезонъ 1928-29 г.

НЕРАЗДЪЛНИ

пиеса въ 5 действия по Печко Славейковъ.
драматизиралъ Д. Ю. Грънчаровъ

В ХРАМА НА ЗНАНИЕТО И МЪДРОСТТА Пенчо Славейков и библиотеките, книгите, словото...

“...Запазването имота на Библиотеката има за нас българите особено значение. Защото само единствено в нея, и никъде другаде, е събрано нашето духовно богатство, ръкописно и печатно, и като е тъй, то трябва да е предмет на особена грижа... Ето защо, запазване имота на Библиотеката е не само професионален, но и национален дълг.”

A handwritten signature in black ink, which appears to read "Николаев" (Nikolayev).

Никола Михайлов, Портрет на Пенчо Славейков.

Творецът

Пенчо Славейков в директорския си кабинет.
София, 1910 г. Автор на снимката
е проф. акад. Николай Державин.

„Библиотечното дело не само има своята дълга практика и поучителна история, то има също и своята разработена теория, има своята наука. Тази практика и тази наука съвместно са изработили задължителни правила и налагат необходими изисквания, на които всяко едно библиотечно здание трябва да отговаря.

...Както аз, в качеството си на управляющ Библиотеката, още през 1902 година, тъй и мнозина от моите предшественици не веднаж и не накратко сме уведомявали Министерството за плачевното състояние и ненормално функциониране на този наш институт, в който е събрано, до колко това е било възможно, цялото (топографично и ръкописно) богатство на на-

рода ни, израза на духовната му култура. И според това Народната библиотека за нас българите е най-ценното и необходимо за една автентична реставрация на цялото наше

Библиография

28. Арнаудова, Искра. Пенчо Славейков / Искра Арнаудова. // Арнаудова, Искра. Михаил Арнаудов - човекът и ученият : Литературна анкета и характеристика. – С., 1977, с. 46-51.

29. Дафинов, Здравко. В хранилището на мъдростта на вековете / Здравко Дафинов. // Дафинов, Здравко. Хромият титан : Документална хроника за живота и творчеството на Пенчо Славейков. – С., 1998, с. 390-419.

Пенчо Славейков в Народната библиотека.

30. Димитров, Д. Съкровищница на духовното ни богатство : Заслугите на Пенчо Славейков за раз-

витието на Народната библиотека. Специален закон за построяване на сграда / Д. Димитров. // Земеделско знаме, LXIV, N 97, 24 апр. 1966, с. 2.

31. Добрева, Маня. Неизвестни спомени на академик Никола Михов за Пенчо Славейков и проф. Боян Пенев / Маня Добрева. // Изв. Нар. библ. „Кирил и Методий“, 18, 1983, с. 495-507.

32. Йорданов, Велико. История на Народната библиотека в София : По случай 50-годишнината ѝ: 1879-1929 / Велико Йорданов. – София, 1930, 360 с.

33. Калайджиева, Костадинка. Пенчо П. Славейков – директор на Народната библиотека : Към 100-годишнината на Народната библиотека „Ки-

духовно и обществено-историческо минало...“.

Из“Рапорти на Пенчо Славейков до Министерството на народната просвета“

„Уреждането книжовния имот на Народната Библиотека в София, почнато едвам миналата година, управлението на библиотеката намери за най-целесъобразно да започне с каталогизирането на българските периодични издания, които се намираха в най-голяма безредица...“

Управлението на Народната Библиотека в София счита за свой дълг да изяви дълбоката си благодарност на всички ония господа, които, съзнавайки значението на една пълна сбирка от българските периодични издания, са помогнали, по какъвто и да било начин, за попълването на сбирката, която библиотеката притежава...

Всеки дар, както и всяко улеснение за добиването на български издания, които липсват в Народната Библиотека в София, ще се посрещнат на радо сърдце от управлението ѝ.“

Из Предговора на „Опис на българските периодични издания в Народната библиотека 1844-1900“, 1903

рил и Методий“ / Костадинка Калайджиева. // Народна култура, XXII, N 17, 28 апр. 1978, с. 7.

34. Калайджиева, Костадинка. Славейков – директор на Народната библиотека : 100 години от рождението на Пенчо Славейков / Костадинка Калайджиева. // Библиотекар, XIII, 1966, N 3, с. 1-7.

35. Константинов, Константин. [Спомени за Пенчо Славейков] / Константин Константинов. // Константинов, Константин. Път през годините. – С., 1997, с. 132.

36. Литературен архив : Т. 1 - 3 / Ред. Петър Динев и др. – София : БАН, 1957-1967.

Т. 3. Пенчо Славейков. - 1967. - 392 с. : с ил.

37. Михайлова, Стоянка. Пенчо Славейков: „Приятелю драги, аз приличам на ранен дивак“... : Непубликувани спомени на Никола Михов за големия български поет / Стоянка Михайлова. // Дума, XVII, N 110, 13 май 2006, с. 16.

38. Младенова, Мария. Пенчо Славейков в паметта на Велико Йорданов / Мария Младенова. // Beati Possidentes : Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на проф. дфн Боряна Христова. – С., 2012, с. 428-444.

39. Пенев, Боян. Пенчо Славейков / Боян Пенев. // Пенев, Боян. Дневник : Спомени. – С., 1973, с. 153-184.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИ
БЮЛЕТИНЪ

ЗА ДЕПОЗИРАНИТЕ В СОВИЕТСКАТА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
КНИГИ, СПИСАНИЯ И ВЕСТНИЦИ ПРЕЗ 1900 И 1901 ГОДИНИ.

По времето на Пенчо Славейков, като поддиректор на Народната библиотека се изработват изданията „Библиографически бюлетин за депозираните в Софийската Народна библиотека книги, списания и вестници през 1900 г. и 1901 г. (IV и V годишнина)“ и „Опис на българските периодични издания (1844 – 1900 г.)“.

„До господина Министра
на Народната Просвета

За да се запозная и имам ясно представление за устройството на библиотеките (сградите, строежа, вътрешното им разпределение и пр.) нещо необходимо особено сега, когато е вече на разрешение въпроса за постройка на Народната библиотека в София, ще ви моля, Господине Министре, да имате добрината да ме командирозате да прегледам най-новите библиотечни сгради в Берлин, Марбург, Щутгарт, Сен Гален и Фрайбург. Освен това аз бих желал да видя също архивите в Дубровник и Палермо, дето има много ръкописи и документи отнасящи се до България, които мисля, трябва да знае един ръководител и пазител на ръкописния отдел при нашата Библиотека. При пътуването си през Италия аз ще имам предвид главно и събирането на стари книги, които могат да се намерят само, когато човек ги види на мястото.

За всичко гореизложено, аз бих Ви молил, Господине Министре, да ми определите една тримесечна командировка с право на пътни и дневни.

С уважение
Директор: Славейков“

Из „Литературен архив : Т. 3. Пенчо Славейков“, 1967

„Долуподписаните делегати на Българското Министерство на просветата, пратени да приемат и пренесат в София библиотеката на покойния професор М. С. Дринов от съпругата му Маргарита Иванова Дринова, удостоверяваме чрез настоящето, че приехме

40. Радев, Иван. Пенчо Славейков в Народната библиотека / Иван Радев. // Читалище, 1984, N 12, с. 6-7.

41. Пенчо Славейков. // Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си / Под ред. на Борис Делчев и др. – С., 1963, с. 5-241.

42. Симеонова, Ружа. Пенчо Петков Славейков / Ружа Симеонова. // Симеонова, Ружа. Българската национална библиотека и нейните директори (1879-2009). – С., 2009, с. 67-72.

43. Славейкова, Светослава. София / Светослава Славейкова. // Славейкова, Светослава. Пенчо Славейков : Биографичен очерк. – С., 1955, с. 44-46.

Пенчо Славейков в Народната библиотека.

Велико Йорданов учи в Лайпциг заедно с Пенчо Славейков. През 1928 г. поема ръководството на Народната библиотека в София. Автор е на книгата „Лайпциг и българите“, 1938 г.

девет сандъка дървени с печатни книги и един плетен с ръкописи и кореспонденция, съставлящи поменатата библиотека, които прегледахме, но по нямане време оставихме подробно да опишем в София като тогава съставим за това окончателен акт.

Това става със съгласието на съпругата на покойния професор Маргарита Иванова Дринова.“

Из „Литературен архив : Т. 3.
Пенчо Славейков“, 1967

Със заповед № 1069 от 17 април 1909 г. на Министерството на Народната просвета се командироваха в Русия Пенчо Славейков и Васил Златарски, за да представляват българското правителство при откриването на паметника на Гогол и да приемат останките и библиотеката на покойния Марин Дринов.

44. Христов, Георги. Пенчо Славейков и Народната библиотека : (Към стогодишнината от рождението му) / Георги Христов. // Учителско дело, LXI, N 39, 20 май 1966, с. 4.

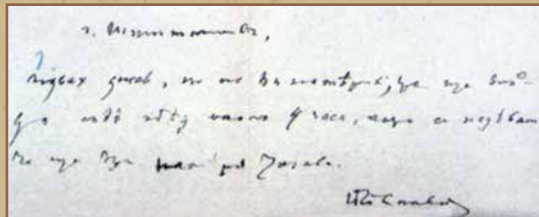
45. Чилингиров, Стилиян. Глоба / Стилиян Чилингиров. // Литературен глас, IV, N 159, 12 юни 1932, с. 2-3.

Пенчо Славейков като директор на Народната библиотека.

46. Чилингиров, Стилиян. Пенчо Славейков / Стилиян Чилингиров. // Чилингиров, Стилиян. Моите съвременници : Спомени. – С., 1955, с. 61-88.

47. Чилингиров, Стилиян. Пенчо Славейков – поддиректор и директор на Народната библиотека / Стилиян Чилингиров. // Градители на националната библиотека : Из спомени на културни дейци. – С., 1999, с. 26-36.

Бележка на Пенчо Славейков до Иван Шишманов, министър на Народното просвещение.

Другите

„Пенчо Славейков беше един библиоман. Той не можеше да се въздържи, като види някое интересно литературно издание, да си го не набави. Неговата библиотека растеше с дене. На много от книгите си Славейков залепяше етикета „Библиотека Пенчо Славейков“ и ги пращаше в България. Други от книгите си той задържаше в Лайпциг и те всичките бяха на наше разположение...“

Йордан Маринополски

Из „Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си“, 1963

„24. III. 1907 год.

Неговата страст към хубаво подвързани книги. Към хубав печат. Изобщо към външността на книгата. В неговата канцелария. Заключени книги в чекмеджето: красиво подвързани. Различни шрифтове... Негови бележки за заглавието на книгите и за хармонията между различните букви. Osc. Wilde „Salome“ на копринена хартия с разкошни илюстрации...“

„Бях отишъл [в Народната библиотека] да искам от него позволение да разгледам старите наши вестници (цариградските)... всъщност [да проуча] поезията и обществената дейност на баща му. Приказвахме на тази тема. Той ми услужи със своите библиографски бележки на същата тема. Беше много любезен, деликатен и пр. ... В неговата стая на поддиректора [имаше] маса, книги по масата, навред книги и... няколко червени ябълки... В разговора ни днес (15 април 1906 година) Славейков ме съветва да не се занимавам твърде много и подробно с немските поети. Той напълно поддържа възгледите на Ницше върху немската поезия. Съветва ме да обърна внимание на френските поети. „

Боян Пенев

Из „Дневник : Спомени“, 1973

Заповед за назначаването на Пенчо Славейков за директор на Народната библиотека.

Първата среща между Боян Пенев и Пенчо Славейков е през есента на 1905 г. в Народната библиотека. По това време Боян Пенев е доцент в Софийския университет.

„И досега помня първата ми среща с него в София, където той заемаше подходяща длъжност – директор в Народната библиотека. Претърпял поражение във физическо отношение, вследствие на което да ходи без патерици даже в стаята си той не можеше, Славейков още повече ми прикова вниманието към себе си със своето необикновено изразително, подвижно и интелигентно лице. Особено бяха привлекателни неговите очи, - очи красиви, пълни с мисъл и огън, но в същото време и с някаква тайна скръб. Разговора ни с него още тогава и там при масата в любимата му Народна библиотека още повече усили първото впечатление. Широкият поглед, ярката и съдържателна, примесена с юмор реч, многостранният интерес и обширните му познания правеха от него възхитителен събеседник. Всред огромно количество книги в младата, но прекрасна Софийска библиотека, той беше настоящ хазаин и човек за тая работа. Стига да го попита някой какви съчинения има по тоя или оная въпрос, той на памет ще каже десетки съчинения на разни езици, ще повика служителя и ще му заповяда да ги донесе в неговия кабинет, като пак на памет ще му каже: стаята и полицата, а понякога и номера, на който е записана книгата в каталога.“

В. Богучарски

Из в. „Пряпорец“, N 155, 1912

„Горях от желание да се запозная лично с Пенча Славейков и аз бях много благодарен, когато това мое желание се осъществи.

Това стана в 1907 година, когато аз дойдох в София за обичните мои занятия. Пенчо Славейков беше тогава помощник на директора на Народната библиотека. Той ме посрещна с отворени обятия и ми отдели за занимания удобно кътче в кабинета си... Тук аз бях в близко общение с поета, на когото творбите тъй силно ме унисаха, постоянно беседвах с умния, образования и чувствителен човек.

Читалня в Народната библиотека

Михаил Георгиевич Попруженко
Филолог-славист, палеограф и литературовед, дългогодишен преподавател в Софийския университет.

...Настана време да си ида в Русия; мъчно ми беше да се разделя с кабинета на П. Славейков, тъжно ми беше да се лиша от другарството на тоя мил, умен, образован и даровит мъж. Оставяйки София, мене се искаше познанството ни със Славейков да се не свършва само с тази среща... Писано било да се изгълни моето желание. След година или две Пенчо Славейков посети Русия, за да изучи уредбата на руското библиотечно дело, за да разгледа помещенията на руските библиотеки. Той навести и Одеса, дето Публичната библиотека през това време беше под мое ведомство.“

Михаил Г. Попруженко

Из „Пенчо Славейков, П. К. Яворов,

П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си“, 1963

Фасадата на Народната библиотека (вляво)
до Земеделската банка на ул. „Г. С. Раковски“

Библиотеката се помещаваше в бившото здание на Гражданския клуб на улица Раковски, близо до Земеделската банка, и там търсеха своята документация всички интелектуалци, които боравеха с книги, списания и архивни материали. Пенчо приемаше нашите писатели, учени и публицисти, услужваше с готовност и компетенция на ония, които заслужаваха внимание, защото той имаше широки умствени интереси и беше взел бележка от множество проблеми на знанието, особено на българоведението, и имаше жив усет за нуждата от системни показалци за справки, поради което сам беше изработил отпечатания в 1902 г. „Опис на българските периодични издания“.

Михаил Арнаудов

Из „Михаил Арнаудов - човекът и ученият“, 1977

„Той [Петко Ю. Тодоров] беше вече назначен за секретар на Народната библиотека в София... Това му даде възможност да се сближи още повече с Пенчо Славейков, който тогава също работеше в библиотеката. С него Петко е споделял намеренията си за своето литературно творчество и планове по обществени въпроси; той го чувствувал като свой учител, високо ценен и обичан приятел, който го е насърчавал да си извоюва място в живота.“

Райна П. Тодорова

Из „Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си“, 1963

„П. Ю. Тодоров пише, че ръководните начала, които е следвал при подбора на литературата, са тези, които са определени от Пенчо Славейков и са били следвани в продължение на 10 години:

„Главно общо правило е било да се изписват по възможност в оригинал пълното събрание на съчиненията на всички малко или много значителни писатели. Съобразно с разпространението на чуждите езици в нашето общество, изписвал най-вече в оригинал съчиненията на руските писатели, после на френските и на немските и само съчиненията на най-видните английски, италиански, чехски, сърбо-хърватски и испански писатели.“

Костадинка Калайджиева

Из сп. „Библиотекар“, N 3, 1966.

Никола Михов, Иван Димитров и Беньо Цонев в Ръкописния отдел на Народната библиотека. Комплектуването на чуждата литература в периода от 1900 до 1914 г. се извършва от Пенчо Славейков, Никола Михов и Петко Ю. Тодоров. Консултанти са Васил Златарски и Беньо Цонев.

Писмо на Пенчо Славейков до министър Иван Шишманов по повод назначаването на Пею Яворов в Народната библиотека.

„Пенчо Славейков не само напътствувал младите дарования, но се и грижил за тях. В архива на Ив. Д. Шишманов, тогава министър, е запазено едно писмо от Пенчо Славейков от 1903 г., с което той моли министъра да назначи Яворов на работа в библиотеката.

„Аз мисля – пише той, - че ще е от не малка полза да се намери работа на този момък, от чиито трудове българското художествено слово не малко ще спечели. Надявам се, че при назначението му вие няма да обидите неговото поетическо честолюбие с нищожна някоя плата, нали?“

Следната година той отново моли министъра да назначи поетесата Екатерина Пенчева в някоя от столичните библиотеки.“

Светослава Славейкова

Из „Пенчо Славейков : Биографичен очерк“, 1955

„Странна власт упражняваше тоя човек – и то без да го познаваме лично – върху нашите сърца. С присъщата на младостта екзалтация, ние се възхищавахме от всяка негова дума, дори от някои солени изрази, от всичките му преценки, макар и не винаги напълно справедливи. Ние се радвахме, като влюбени, когато зървахме неговата бавна полуприведена фигура, запътена към Народната библиотека...“

Константин Константинов

Из „Път през годините“, 1997

„Като директор на библиотеката той постоянно обогатява нейните книжни фондове. Страстен любител на книгата, той изпитвал голяма радост, когато пристигал някой сандък с поръчки от чужбина. Издателят Паскалев е бил очевидец, когато един ден Славейков и помощникът му д-р Михов разопаковали в директорския кабинет току-що получен сандък с редки, ценни книги. Непрекъснато се чували възторжените възклицания на Славейков:

– Ето я и тая! Ето я и тая!

Целият сияел от радост!

...Славейков е водил упорита борба за постройка на ново здание на библиотеката и давал редица доклади до Министерството на просветата за негодността на старото здание. Накрая успял да издействува законопроект за постройка на библиотека и през есента на 1910 г. заминал за чужбина да изучи устройството на най-новите европейски библиотеки. Веднъж разправял на Паскалев колко изкуство е употребил и колко труд е вложил, докато издействува да се предвиди в бюджета макар и малка сума за започване на библиотечно здание.

– Веднъж да се започне – говорел той, – то после е лесна, доизкара ще се.“

Светослава Славейкова

Из“Пенчо Славейков : Биографичен очерк“, 1955

„Късна пролет. Неделен ден. Хубаво, светло, свежо утро се усмихнало на цяла София. Улица Раковска празнува – по-малко движение на хора и коли, повече чистота и тишина. Часът е девет. Славейков и аз, всеки в своя кабинет, сме на работа в народната библиотека. За нас двамата и празниците бяха работни дни, а за да не безпокоим и задържаме разсилните, имахме си ключове от малката врата на библиотеката от към Земеделската банка. Това ни позволяваше да влизаме и излизаме от зданието, когато и колкото пъти си искаме.

Когато срещях някое затруднение в работата си, имах навик да се допитам до Директора и да искам неговия съвет. И той от своя страна след няколко месеца съвместна работа започна да се допитва до мене, нещо, което ми действуваше много насърчително. Директорът никога не предприемаше каквото и да било без да вземе моето мнение, даже и съгласие. Така се създадоха отношения, които бяха от полза за института, в който и за който работехме...“

Акад. д-р Никола Михов

Из „Известия на Народната библиотека

„Кирил и Методий“, Т. 18, 1983

„За Пенчо Славейков, мисля, много ще се пише и трябва да се пише: той беше един голям поет и една необикновена личност. Поетът Славейков върви ръка за ръка с човека Славейков, които се поддържат и допълват взаимно. Неговият живот и неговото творчество се сливат в едно органическо цяло – поетът е естествено продължение на човека...“

Лично за мен – имал съм рядкото щастие да му бъда непосредствен и близък помощник в течение на цели две и половина години – човекът Славейков бе една много сложна натура и нещо повече от поета Славейков: първият надвишава втория. Той беше многостранно развит и образован човек, с широка литературна ерудиция и философска култура в необичайни за тогавашния наш уровень размер, със силно развит естетически вкус – истински духовен аристократ.

Никола Михов работи заедно с Пенчо Славейков в Народната библиотека в периода 1909-1911 г. Съвместната им работа е борба за утвърждаването на библиотеката като сериозен национален институт, съкровищница на българската книжнина.

За характеристика на неговата литературна ерудиция достатъчно е да преведа твърдението на руския проф. А. И. Яцимирски [автор на интересни трудове върху славянската писменост, събрал ценна колекция от стари славянски ръкописи], който го наричаше „живая энциклопедия“. По отношение на естетическия му вкус може да се каже, че той никога не му изменяше. За философските му възгледи, обаче, може да се спори. Той се числеше към едно идеалистично крило от немската философия – нитчеанството, което беше гръбначният стълб на неговото духовно верую.

...Ех, какъв необикновен четец бе Пенчо. За него книгата не беше украшение, предмет на снобизъм, а стъпало по безкрайната стълбица на знанието, средство за общуване и сближаване с достойнията на другите народи. Пенчо четеше не само за удоволствие, а сериозно и задълбочено изучаваше прочетеното. Възхищава се, спори с автора или скептично клати глава... Само авторите, заглавията и бележките по полетата от Пенчо, ще ви заредят с богата културна информация.“

Акад. д-р Никола Михов
Из в. „Дума“, N110, 2006.

„Пенчо Славейков ми чете първите песни на своята „Кървава песен“ [в директорския кабинет на библиотеката]:

„Дете невръстно оц, на майчини си скути,
аз слушах приказки и песни за нечути
борби и теглила и тъмни съдбини
на моя роден край, от първи още дни,
незнайно по каква незнайна висша воля,
обречен на сълзи и кървава неволя.“

Майко
Като дете аз
на майчини си скути,
аз слушах приказки и песни за нечути
борби и теглила и тъмни съдбини
на моя роден край, от първи още дни,
незнайно по каква незнайна висша воля,
обречен на сълзи и кървава неволя.

Автографъ изъ „Кървава пѣсенъ“

Неподозиран до тоя момент гласов апарат се тури в движение. Отначало бавен, спокоен, тежък и приятен глас прецеждаше отчетливо, една по една, звучни думи, пълни със смисъл и съдържание. Лееше се чуден български език, какъвто до тогава не бях слушал и от тогава не съм слушал. Славейков си играеше с думите тъй непринудено, както стар хаджия със своята кехлибарена броеница. После започнаха да се явяват герои и да говорят всеки един по своему, всеки един със свой собствен тембър на гласа. Четецът съвсем изчезна: той се идентифицираше напълно със своите герои, като предаваше живо и автентично всеки момент от техните преживявания и емоции, преживявайки ги сам и карайки ме и аз да ги преживявам със същата интензивност. Всяко действащо лице се явяваше живо пред мене: авторът на „Кървава песен“ ме накара чрез ухото да гледам хора, живи хора, истински хора на своето време. Те напълниха директорския кабинет на Народната библиотека. Когато пък те преставаха да говорят, и се начеваше някое описание на обстановка или събитие, тогава отново се чуваше собствения глас на поета, който като звучна музика се лееше наоколо.

Бях чел и знаех, че съществува тъй нареченото изразително четене, но още не бях слушал такова. В този ден имах случая и щастието да чуя и изпитам това.

Звуковата лента продължаваше да се развива в разни и подходящи гами. Нито в един момент през време на четенето не долових какъвто и да бил дисонанс.

Славейков спря да чете. Настана дълбоко мълчание. Поглеждам часовника 12 ½! Четенето, значи, е траяло цели два и половина часа, а на мене се стори, че трая само един миг.

Всичко чуто ме дълбоко развълнува. Бях изпаднал в удивление и мълчалив възторг, което не остана незабелязано от Славейков. Аз обаче, не бях в състояние поне да се опитам да изразя възхищението си, пък и в този момент, струва ми се, това би звучало банално. Бях изцяло обладан от силното желание да не се разделям веднага от този човек.

Удоволствието, изпитано от мене, когато самият Славейков ми чете от своята „Кървава песен“, мога да сравня с насладата, която преживявам при слушането на някоя симфония от Бетовен.

Байнвил ам Зее (Швейцария)
август, 1931 г.“

Акад. д-р Никола Михов

Из „Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий“, Т. 18, 1983

„Скоро след запознаването ни аз отидох при Пенчо Славейков за една малка справка. В онова време той беше единственият в цялата Народна библиотека, който можеше да

Стилиян Чилингиоров, Пейо Яворов и Елин Пелин са библиотекарите по времето, когато Пенчо Славейков е директор на Народната библиотека. През 1919 г. Ст. Чилингиоров поема поста директор на библиотеката.

ориентира четеца или научния работник в потребната му литература. Не само че познаваше добре или горе-долу библиотечното богатство, но освен това беше и човек с голяма ерудиция....

За мене, студент тогава, особено странно беше да виждам мои професори при него и винаги с един и същи въпрос на уста: има ли по този въпрос излязло някое съчинение на немски, чели е отзиви за него и какви са те; смята ли скоро да го изпише за библиотеката, та да го получат от нея, вместо да си го изписват сами, и т. н.“

Стилиян Чилингиоров

Из „Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си“, 1963

„Колчем съм отивал при Пенчо Славейков, често съм заварвал някого при него. И като поддиректор на народната библиотека, и като директор той всякога държеше отворена вратата на кабинета си за всички посетители. Но пък и всеки не се решаваеше да го посети и да го главоболи за работи, които, в края на краищата, можеха да се разрешат от друг библиотечен чиновник... Толкова голям и тежък беше авторитетът му. Затова отиваха при него по-отбрани хора, чиито книжовни интереси можеше да задоволи само вещо лице. Мнозина пък предпочитаха да вършат своите научни изучавания в кабинета му, вместо в общата зала за студии. Така по-скоро им се услужваше от персонала, защото всичко ставаше под строгото око на Пенча, както и под непосредствените му заповеди... Пенчо беше едничкото началстващо лице, което държеше в респект и подчинение персонала. Той беше и поддиректор, и директор в едно и също време, тъй като титулярният шеф на Библиотеката, Стоян Заимов, се занимаваше с всичко друго, но не и с библиотечна работа. Тогава той беше председател на комитета „Цар Освободител“, който построи на площад „Народно събрание“ паметника на император Александър II...“

Значи, и по култура, и по образование, и по служебна ориентировка Пенчо Славейков беше централната фигура в Софийската народна библиотека.“

Стилиян Чилингиоров

Из „Моите съвременници : Спомени“, 1955

„А тия, които са гледали естествено на работата, че един имот, щом се употребява, ще се хаби, и че книгите са за да се употребяват, а не за да се пазят никому неизвестни, тези управители са направили най-голямо добро на науката, но са били гледани с присмех – и от обществото, и от държавата, с жестока ирония. Един от тях е например, и Пенчо Славейков, който държеше широко и интелигентно всичко на разположение на тия, които искаха нещо да направят“

Александър Балабанов
Из „Библиотека и директори“, 1999

„След смъртта на Славейков Народната библиотека в София даде следната служебна бележка за покойния си директор в своя годишен отчет за 1913-1914 година:

„...Своето служебно време покойният е прекарал почти изключително в Народната библиотека. В нея той постъпва на 26 февруари 1899 година като волнонаемен учител при Първа софийска мъжка гимназия с 1800 лева годишна заплата (Заповед N 202 от 15. II. 1899 година: предписание от Министерството на Народното просвещение N 2175 от 26 февруари същата година). След две години, 1 април 1901 година, той бива повишен на длъжност поддиректор (Указ N 20: Предписание N 3259 от 28. III. 1901 г.). На 22 март 1908 г. обаче покойният бива уволнен като поддиректор и назначен за директор на Народния театър (Заповед N 557, Предписание N 3762 от 22. III. 1908 г.). На следната година Славейков се връща наново в народната библиотека, но вече като нейн директор (Указ N 10 от 10. II. От 1909 г.; Предписание N2150 от 23 февруари) от 24. II. 1909 г. Бива уволнен с указ N 66, (Предписание N 14503 от 18 юли 1911 г.) и със заповед N 2124 назначен от деня на встъпване в длъжност за уредник на Училищния музей и на министерската библиотека.“

Стилиян Чилингиров
Из „Моите съвременници :
Спомени“, 1955

Работният кабинет на П. Славейков

„Яворов запознал Славейков с издателя Ал. Паскалев, за да предприеме той издаването на вече готовата антология. По този случай Паскалев отишъл в Народната библиотека при Пенчо, който му чел из ръкописите си с чувство и дикция, отдаден с цялата си душа на четенето. Паскалев си спомня при работата по-нататък с какво увлечение Пенчо подреждал материалите и коригирал. Под непосредствено негово ръководство художникът Никола Петров изработил портретите-скици по Пенчови портрети от разни епохи на живота му.

Когато му поднесли първия печатан екземпляр, обвит в червена, книжна рекламна панделка, той целия сияел. Голямо културно тържество било четенето на книгата от самия автор, устроено в една аудитория на университета. Изданието намерило прием, далеч надвишаващ другите му книги.

Последвало издаването на „Немски поети“ и след това на първите две части на „Кървава песен“.

„Тоя мъдрец – продължава Паскалев – се радваше с чистата радост на дете на своите творби. Той свещенодействуваше над ръкописите си, над корекциите, над цялото издание. Той имаше тежката майсторска дума за всичко: за хартия, за печат, за техника. И наистина Славейков беше както във всичко, така и тук признатият майстор.“

Светослава Славейкова

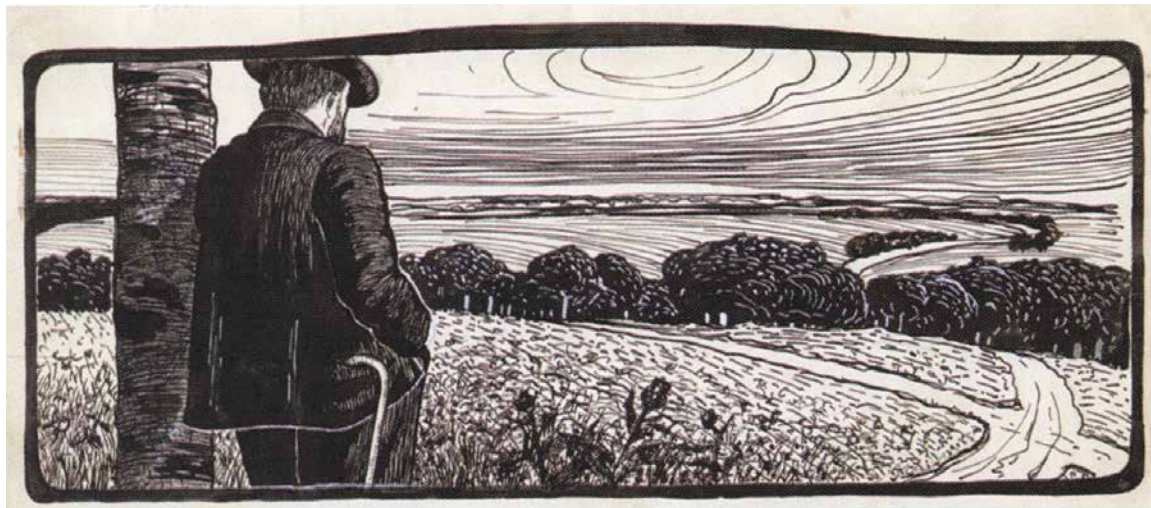
Из „Пенчо Славейков : Биографичен очерк“, 1955

„Своето убеждение, че в духовния живот трябва да преобладава аристократизмът, Пенчо провежда на практика през 1902 г. Излиза от печат второто луксозно издание на най-значителната му поетическа творба „Епически песни“, отпечатана... само в 13 екземпляра! Нея той подарява на Народната библиотека, д-р Кр. Кръстев, Й. Фаденхехт, Ст. Михайловски, Петко Тодоров, Екатерина Каравелова, Р. Кръстева, Георг Адам в Берлин и Дж. Морфил в Оксфорд. Това елитарно явление в българската литература остава без прецедент до наше време.“

Здравко Дафинов

Из „Хромият титан“ : Документална хроника
за живота и творчеството на Пенчо Славейков, 1998

ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ И БЪЛГАРСКАТА ФОЛКЛОРНА ТРАДИЦИЯ

“Дете невръстно ош, на майчини си скути,
аз слушах приказки и песни за нечути
борби и теглила и тъмни съдбини
на моя роден край...”

Пенчо

Харалампи Тачев, проект за илюстрации към „Сън за щастие“

Творецът

„На сегашния слабокултурен българин е чужда народната песен, той не я обича, защото не я проумява, защото не я знай. Отсъствието на декламация, на изкълчени чувства, на звучни рими и други външни украшения, каквито с пълни чували му дава изкуствената песен – това не може да се хареса на отстъпниците от своя народ, на онези, които са прозяпвали младини по чужбина, по улиците на големите европейски градове. Само един-двама от младите български поети разбират, обичат и се влияят от народната песен и, аз вярвам, тям принадлежи бъдещето, тъй като с произведенията си те внасят в изкуствената българска песен нова и свежа струя и способствуват с това тази песен, в понататъшното си развитие, да се установи твърдо на национална почва. Едно от най-хубавите неща, което тези поети са възприели от народната песен, е – преко, без заобикалки да пристъпват към своя предмет, обръщайки внимание главно на централните моменти в развитието му, възсъздавани с драматична непосредственост.

Обективността, както изобщо на народните песни, е главна характерна черта и на българските. Най-ценното нещо в модерната изкуствена поезия – индивидуалната субективност, е без значение за народа, комуто е понятно и свойствено само онова, що достига всички. Масата, както у нас, тъй и навред по света, куди и сподява индивидуалното. Следствие на това е не особеното разнообразие във външната форма, както донейде и във вътрешния строй, които неща личат най-вече в песните с епически характер. В лирическите песни обаче не рядко изненадва своеобразна подвижност на израза, прост, но спретнат и елиптически поантиран, както в пословиците. И не малко стихове от народни-

Библиография

48. Алексиева, Снежана. Приказният модел в поемата „Ралица“ на Пенчо Славейков / Снежана Алексиева. // Родна реч, XXXIX, 1995, N 4, с. 6-7.

49. Арнаудов, Михаил. Историята на една балада. Мотивът „Невеста и гурбегчия“ в народната поезия у П. К. Яворов и П. П. Славейков / Михаил Арнаудов. // Арнаудов, Михаил. Очерци по българския фолклор. – С., 1968, с. 571-613.

50. Арнаудов, Михаил. История на една балада. Мотивът „Павлета делия и Павлетица млада“ в народната поезия у П. Яворов и П. П. Славейков / Михаил Арнаудов. // Арнаудов, Михаил. Избрани

произведения : Т. 1. – С., 1978, с. 29-45.

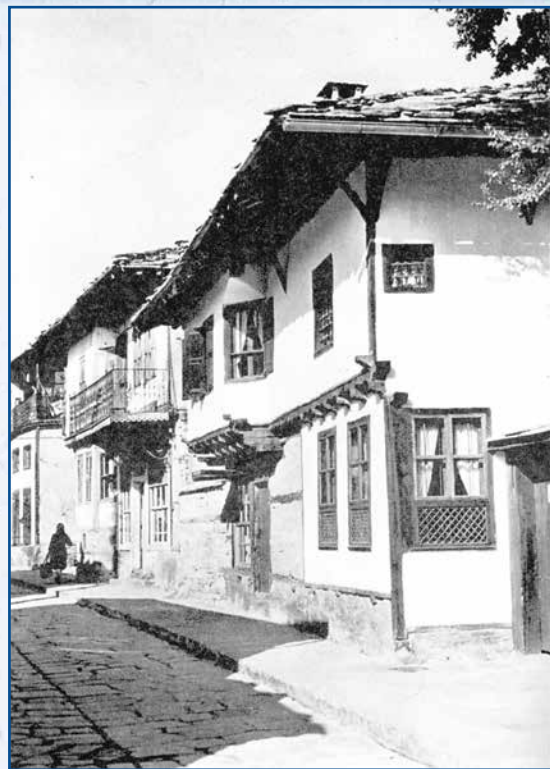
51. Бурин, Иван. Народната песен у Ботев и Пенчо Славейков / Иван Бурин. // Бурин, Иван. Народно творчество и художествена литература. – С., 1967, с. 106-135.

52. Бурин, Иван. Пенчо Славейковите редакции на народни песни / Иван Бурин. // Пламък, 1978, N 8, 142-146.

53. Бурин, Иван. Силата на Славейковото новаторство / Иван Бурин. // Литературен фронт, N 17, 21 апр. 1966, с. 3.

те песни се употребяват като същи пословици. Изразът в епическите песни е твърд и тая негова твърдост се предава и на общия тон на песните; - това е една от главните отлики на нашите от сръбските народни песни, на които мекостта е характерен елемент. Като поети, българинът и сърбинът стоят на равни нога. Но не и като художници. Формата на българската народна песен е сравнително много по-разнообразна; разпоредбата и на строфи и поантираният завършек говорят за по-развит вкус и за такова творческо съзнание, каквото няма у сърбина.

Отличителните черти, чисто външни, формални, на нашата народна песен са – отсъствието на рими и своеобразния и ритъм. Тая песен има всички куплетни подразделения от прости двустипшия до своеобразни многостипши строфи. Ритмът и е твърде разнообразен и пригоден да предаде и нюансира характерно движенията на чувствата, дори и най-капризните. Тоя ритъм не се води по обикновения тон на думите, а по броя на слоговете – с едно или повече централни ударения, по които уда-

*Родният дом на Пенчо Славейков
в Трявна.*

54. Ватова, Пенка Трифонова. Две гледни точки към народната песен - Пенчо Славейков и Димо Кърчев / Пенка Трифонова Ватова. // Литературен вестник, XXIII, N 3, 22-28 ян. 2014, с. 12.

55. Вълчев, Величко. Пенчо Славейков и народното творчество / Величко Вълчев. // Българската литература и народното творчество. – С., 1977, с. 189-206.

56. Ганчева, Бистра. „Литературният“ живот на няколко фолклорни мотиви у Пенчо Славейков / Бистра Ганчева. // Литературна мисъл, 1983, N 5, 58-66.

57. Георгиев, Станьо. Расло дърво, столовито, грановито... / Станьо Георгиев. // Пенчо Славейков : Най-хубавото от творчеството му. – С., 1966, с. 103-127

58. Грудев, Георги Димитров. Национална литература ; Петко Тодоров и народните ни песни ; Пенчо Славейков и народните ни песни ; К. Христов и народните ни песни ; Любов и смърт - неразделни / Георги Димитров Грудев. - София, 1918, 153 с.

59. Делийска, Красимира. Народните добродетели на българката в поемата „Ралица“ на Пенчо Славейков / Красимира Делийска. // Гимназист, N 16-17, 22 апр. 1997, с. 6.

60. Зарев, Пантелей. Личност и творческо светоусещане / Пантелей Зарев. // Пенчо Славейков : Юбилеен сборник. – С., 1966, с. 7-49.

За Пенчо Славейков и патриархалното ни минало.

Петко Р. Славейков. София, 1884 г.

рения стиха се разделя на ритмични части. Стихът на нашата народна песен състои най-малко от четири и най-много от 14 слога, които се разпадат на две до четири ритмични части. Обикновения стих в юнашките песни е десетосложният, а във всички други – осмосложният. И от това общо правило има изключения, които свидетелствуват за упадъка и на формата в народната песен.

Нашите народни песни, взети изцяло, нямат определен образ. Те са нещо като китка от цветя и по цвят, и по дъх твърде разнообразни – не представляват в смесицата си нещо строго хармонично. Едничкото общо нещо в тях е тежкият им дъх. Дъхът на болна душа, болна от обидите на съдбата. Както в XIV столетие, по свидетелство на византийския хронист, тъй и днес българите пеят извънредно тъжни песни. Комуто е известна историята на нашия народ и негова характер, изкован от тая история, за него ще е ясно отде иде тоя дъх, тоя надгробен стон. В досегашния си исторически живот българският народ не е виждал бял ден, не е хапвал сладък залък на спокойна трапеза.

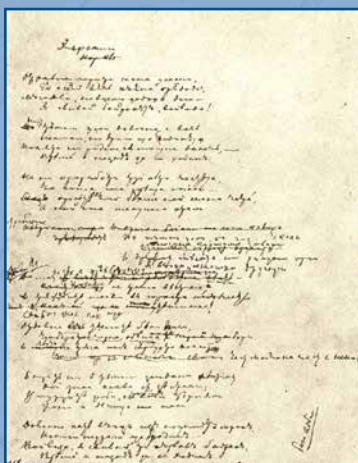
61. Каролев, Стоян. Епикът / Стоян Каролев. // Каролев, Стоян. Преображенията на поета. – С., 1988, с. 47-85.

За връзката на Славейковата поезия с народните мотиви.

62. Каролев, Стоян. Поетът и неговият език / Стоян Каролев. // Каролев, Стоян. Преображенията на поета. – С., 1988, с. 123-171.

За родството на езика на П. Славейков с народното творчество.

63. Кацарска, Красимира. Фолклорните мотиви в поетичното творчество на Пенчо Славейков / Красимира

Факсимиле на „Харамии“.

Кацарска. // Родна реч, 1986, N 10, с. 54-57.

64. Колева, Ваня. „Книга на песните“ на Пенчо Славейков - между фолклора и модерното съзнание / Ваня Колева. // Български език и литература, XL, 1999, N 4, с. 20-25.

65. Коновски, Георги. Духовната сила на българката в поемите на Пенчо Славейков „Ралица“ и „Бойко“ / Георги Коновски. // Гимназист, N 16, 20 апр. 1999, с. 5.

...Казах, че българските народни песни са рожба на болна душа, и не се съмнявам, който знае тези песни, ще потвърди моето мнение. Българската душа е болна, но не недъгава; нейната болест е – болестта на майка, под чието сърце е зароден нов живот. Обърнете внимание на хайдушките песни, дишащи такава здравина на чувство и жизнерадост! Природата играе извънредно важна роля в тях, нашата българска природа, сама сурова и намръщена, която според дивния израз на поета, всяка нощ, щом месеца изгрей, запява своята хайдушка песен. За настроението що буди тая природа в душата на българина, ний имаме добро свидетелство...

...Хайдушките песни! Те са най-хубавото, най-ценното, що е създал българинът.... От всяка такава песен, лъхти благо чувство на човешина, дъха бодрa воля, прозира енергия, жизнерадост. Дъх на пролет, на обновление – на възраждане от задушната атмосфера на ония чувства и мисли, които навява общия тон на другите песни. Хайдушките песни са плод на новото време, време на подем на

Нина Маркова-Вълнарова. Първата любовна на поета, на която посвещава стихосбирката "Момини сълзи".

66. Курташева, Биляна. Антологиите като експортен канон / Биляна Курташева. // Димитрова, Маринела и др. Стоян Михайловски, Пенчо Славейков – ракурси на модерното. – С., 2009, с. 214-222.

За влиянието на българския фолклор върху творчеството на Пенчо Славейков.

67. Минков, Цветан. Народни песни, използвани от Славейкова / Цветан Минков. // Минков, Цветан. Поезията на Пенчо П. Славейков : песни, балади, поеми и животопис. – Библиотека „Родна книга“, III, 1936, N 3, 91-95.

68. Николова, Видка. Пенчо Славейков – поетически талант и фолклор / Видка Николова. // Литературна мисъл, 1968, N 6, с. 114-125.

Влиянието на народното творчество върху поезията на П. Славейков.

69. Николова-Гълъбова, Жана. „Чума̀ви“ на Пенчо Славейков в светлината на българския фолклор / Жана Николова-Гълъбова. // Български фолклор, 1980, N4, 66-82.

70. Пантелеева, Нина. Пенчо Славейков : Традиции и модерни тенденции в поемите „Ралица“ и „Бойко“ / Нина Пантелеева. // Гимназист, № 15, 11-17 апр. 2000, с. 4-5.

Следва в: Гимназист, N 16, 18-24 апр. 2000, с. 5.

71. Пенев, Боян. Нови преводи на български народни песни / Боян Пенев. // Златорог, 1920, N 5 с. 453-455.

Иринка Славейкова с децата си:
Донка, Рачо, Райко, Христо
и Пенчо (в скута ѝ). Трявна, 1867 г.

националния дух, на който е резултат църковната ни и политическа свобода. Те са симптоми, че болестта е на минаване, че жизнените сили са в пробуда.

През зимата на своя минал исторически живот народът е лежал тежко, твърде тежко болен. Съзнал себе си и научен да се надее само на своите сили, този народ едва ли ще могат го уплаши вихрите на новия му свободен живот.“

Из „Българската народна песен“

Луд гидия

Криво седи, право съди
стар кадия: -
не оставя на мир село
луд гидия!

Рано утром млад гидия
почва леко,
свири леко, а се чуе
надалеко;

Не е лудо като други
от селото -
тамбура му яворова
на бедрото.

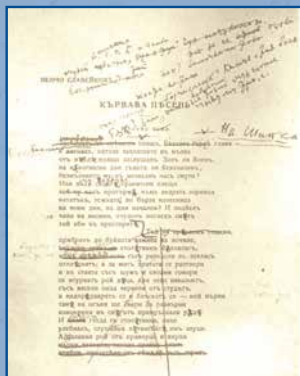
надалеко по полето
до жътварки -
сърпи пушат и зафърлят
паламарки.

За сборника „Сянката на Балкана“ издаден от Пенчо Славейков и Хенри Бърнард на английски език през 1904 г. в Лондон.

72. Радев, Иван. „Кървава песен“ - епическият разказ и неговите метатекстови аспекти / Иван Радев. // Радев, Иван. Българската литература на XIX век : От анонимност към авторство. - В. Търново, 2002, с. 312-325.

За влиянието на българския песнен и наративен фолклор.

73. Радев, Иван. Народностният характер на „Кървава песен“ / Иван Радев. //

Поправки на Пенчо Славейков към девета песен на „Кървава песен“, сп. „Мисъл“, 1906 г.

Читалище, 1973, N 7, с. 26-27.

74. Рачева, Бисерка. „Вечното недоволство“ : Идеята за чуждото и своето в двете антологии на Пенчо Славейков / Бисерка Рачева. // Литературна мисъл, 1991, N 9, с. 75-96.

75. Сарандев, Иван. Езикът на Славейковата критическа проза / Иван Сарандев. // Сарандев, Иван. Пенчо Славейков : Естет. и лит.-крит. възгледи. - С., 1977, с. 185-219.

За влиянието на народната разговорна лексика върху езика на Пенчо Славейков.

Плясват ръце и залавят
хоро вито -
извиха се, изтъпкаха
златно жито...

Дойде пладне, лудо-младо
не почива,
колко свири, толкоз повеч
зле отива:

че се чуе до невести
на реката -
те забравят бухалките
и платната,

та на хоро се залавят
пощурели,
дойде порой и отвлече
платна бели...

Падне вечер, луд гидия
не престава -
на бабите край огнище
мир не дава;

насам, натам - унесат се
в глас далечен;
огън гасне - все зелника
недопечен!“

Криво седи, право съди стар кадия:
„Скоро тука тамбурата, луд гидия.

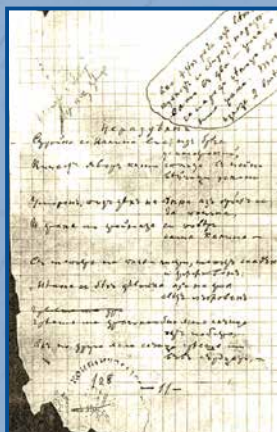
Де, да видим що е това за свят чудо,
как тъй става старо - младо, младо - лудо.“

Занаглася тамбурата момко млади -
стар кадия по брадата се поглади;

дръпна лудо теловете за налука -
стар кадия кравай мустак позасука;

76. Славов, Атанас. Композицията на една баладична народна песен. Въз основа на сравн. анализ на композиционните принципи на „Неразделни“ от П. П. Славейков с една народна балада на същата тема / Атанас Славов. // Литературна мисъл, 1974, N 3, с. 63-82.

77. Ставрев, Васил. Пенчо Славейков и народната поезия / Васил Ставрев. // Ставрев, Васил. Литературно наследство : Духът на Стара Варна. - Варна, 2001, с. 37-42.

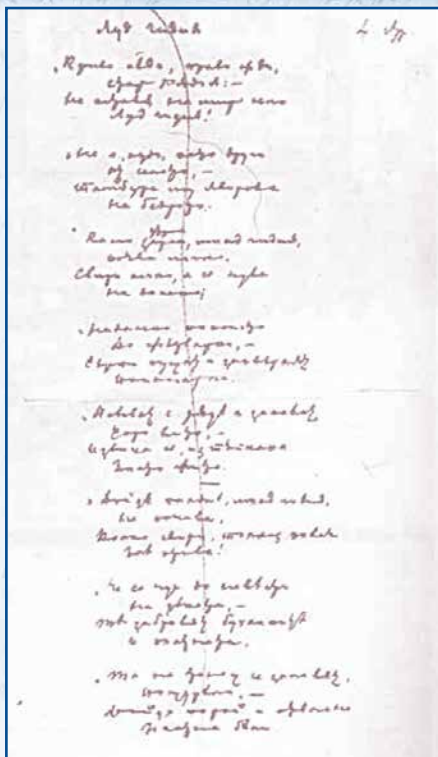
Факсимиле на ръкописа на „Неразделни“.

78. Стойнева, Вера. Епично и фолклорно в модерния любовен блян на Пенчо-Славейковата „Ралица“ / Вера Стойнева. // Гимназист, N 16, 20 апр. 1999, с. 4.

79. Стоянов, Людмил. Слово за него / Людмил Стоянов. // Литературен фронт, N 17, 21 апр. 1966, с. 1-2.

За любовта на П. Славейков към народната песен.

80. Тенева, Теменуга Ганчева. Традиция и модерност в поезията на Пенчо Славейков / Теменуга Ганчева Тенева. // Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“. Факултет по хуманитарни

Факсимиле от ръкопис
на „Луд гидия“.

ей го спрепна, ей го метна изведнъжка -
че се сепна кадиево сърце мъжко;

и непочнал истинската луд гидия -
на юнашки нозе рипна стар кадия:

сви, изви се чак от подът до тавана! -
паницата с мастилото от дивана

и торбите с харзували по стените,
като пилци полетяха из мъглите...

„Свири, свири, бог убил те, луд гидия,
божа дарба не записва стар кадия!

Свири, струвай старо-младо, младо-лудо:
що е божа дарба - то за свят е чудо.

науки : Т. 22А. – Шумен, 2011, с. 30-38.

За влиянието на българското народно творчество върху творчеството на П. Славейков.

81. Тодоров, Ангел. Певец на народния бит (П. П. Славейков) / Ангел Тодоров. // Ново време, 1966, N 5, 92-97.

82. Тодоров, Ангел. Пенчо Славейков и народното творчество / Ангел Тодоров. // Българската критика за Пенчо Славейков. – С., 1974, с. 250-270.

83. Тодоров, Петко Ю. Сборникът „Български народни песни“ на братя Миладинови (като извор на мотиви в творчеството на П. Ю. Тодоров, П. П. Славейков, К. Христов) / Петко Ю. Тодоров. // Тодо-

ров, Петко Ю. Събрани съчинения в 4 т. : Т. 3. – С., 1980, с. 283-284.

84. Фекелджиев, Иван. Пенчо Славейков и народната ни поезия / Иван Фекелджиев. // Родна реч, 1979, N 6, 1-6.

85. Христов, Димитър. „Тежкият дъх на народните ни песни“ (П. П. Славейков) - вероятни корени и основания: Семантична трансгресия, показана върху примера на „Грозданка и Богдан войвода“ / Димитър Христов. // Българско музикознание, 1993, N 4, с. 3-34.

86. Христова, Марияна. Петко и Пенчо Славейкови - от „Извора“ на бащата към „Бойко“ и „Ралица“ на

Другите

„Минаха се още няколко години и аз можах да се прибера да живея постоянно в София. Наново срещнах Пенчо Славейков. Сприятелихме се. Това беше през 1892 и 1893 г. Тогава Славейков се беше увлякъл да изучава нашата народна песен. След първите опити и преводи, той беше започнал да пише в народен дух. Плод на тая му дейност са стихотворенията „Чума̀ви“, „Неразделни“ и др. Този род творчество на Пенчо Славейков беше може би проява по наследство от неговия даровит баща. И един път той дойде у дома и ми прочете едно свое ново творение – „Коледари“, прочутата си поема в народен дух. Но тогава тя още не беше завършена. Той ми прочете „Коледари“ и каза: „Спира ме едно място.“ В „Коледари“ се изреждат напеви за дядото, за бабата, за младата булка, за ергена, за момата, за всички членове на семейството. За всички отделни лица Пенчо намерил мотиви в нови форми. „Но за детето – каза Пенчо – аз съм в затруднение. В народната поезия не намирам мотиви, как може да бъде изразено чувство-напев спрямо детето.“ Запита ме не съм ли чел нещо в народната поезия за малкото дете. Разменихме мисли. Както се знае, по-сетне той намери в народната поезия мотиви и за малкото дете и напевите за него са така великолепни, както напевите и за другите членове на семейството.“

Тодор Влайков

Из „Пенчо Славейков, П. К. Яворов,

П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си“, 1963

„В 1907 г. е излязла книгата „Епически песни“. Тя е плод на негов 25-годишен труд.

сина : Фолклорно и модерно - „неразделни“ мотиви на художествената словесност / Марияна Христова. // Гимназист, N 10, 13-19 март 2001, с. 5-6.

87. Цанева, Милена. Черти от образа на Пенчо Славейков / Милена Цанева. // Пенчо Славейков : Юбилеен сборник. – С., 1966, с. 50-69

За връзката на Славейковото художествено слово с народната песен.

88. Цветкова, Галена. Интерпретация на фолклорни мотиви в поезията на Пенчо Славейков / Галена Цветкова. // svitaci.com, (www.svitaci.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1374), (10.02.2016)

89. Чалъкова, Недялка. Пенчо Славейков за народното творчество / Недялка Чалъкова. // Читалище, 1975, N 6, с.16-31.

90. Чанков, Драгомир Калчев. Произход и развитие на идеята за метаморфозата в мита във фолклора; Метаморфозата в българската народна балада и в баладата „Неразделни“ на Пенчо Славейков / Драгомир Чанков. // Образование и квалификация на педагогическите кадри. Приложно-практически аспекти. – С., 2011, с. 133-171.

Pencho Slaveykov. Лайпциг, 1895 г. Далеч от България, по време на престоя си в Германия, Slaveykov създава поемите „Ралица“, „Бойко“, „Неразделни“ и др., повлияни от българската фолклорна традиция.

Съставена е от подобрани песни, отчасти преработени, излезли в по-раншните му сборки „Епически песни“ (1896 г.) и „Блянове“ (1898 г.).

Slaveykov е бил много критичен към творбите си. Само част от това, което е печатал по-рано из разни списания, е намерило място в сборките му.

Pencho Slaveykov е един от най-добрите познавачи на нашето народно творчество. Той го е изучавал с голяма любов, вдъхната му още от детски години от неговия баща. „От всичко писано на български аз знам, обичам и ще обичам едно нещо – нашата дивна народна песен и всичко, що е откърмено от нея.“

На едно запитване на проф. Ив. Д. Шишманов, той отговаря: „Аз знам всички печатани досега български народни песни, а и сума непечатани от бащините ми сборници, в които има стотина записани и от мене. Стотина пъти съм чел и Миладиновия сборник, чел съм го още от ранно детинство до завчера, когато бях дома. Чел съм го както съм чел Омира, с наслада и винаги с увлечение. Чел съм го безброй много пъти, може дори да се каже, че го знам наизуст (не в буквален смисъл, разбира се), но знам всичко, каквото и да се намира в него.“

Той изучава народното творчество и на другите народи, за което говорят книгите в библиотеката му. „Народната песен ни учи да възприемаме не само с разума си, но със сърцето си, и само такава възприемане е творческо.“

Песните му върху мотиви от народното творчество, като „Чумави“, „Луд гидия“, „Змейново либе“, „Коледари“, „Късмет“ и пр., дълбоко затрогват със своята искреност и задушевност. В поемите му от народния живот „Ралица“ и „Бойко“ са описани човешки драми и картини от някогашния патриархален селски бит. С майсторство на голям художник, с психологическа правда и реализъм са нарисувани битът и отношенията на хората от народа.“

Светослава Slaveykova

Из „Pencho Slaveykov : Биографичен очерк“, 1955

„[Според Тончо Жечев] Пенчо Славейков успява в поезията предимно не там, където беше умът му, в идеите на своето време, с поемите за свръхчовека и т. н., а когато твърдо стоеше на своя почва, когато интерпретираше нравствените проблеми на нашия народ и опираше своите песни на нравствените понятия на този народ, изработени във вековете, в поеми като „Бойко“ и „Ралица“, „Неразделни“, „Коледари“. Още повече, че цялата философия на тези поеми, на тая лирика е антииндивидуалистична. При това и стихът на Славейков в тази обработка на народни мотиви е друг, лек, напевен, не така чепат, както в голяма част от другото му творчество, няма я тази тромавост и абстрактност на философските поеми.“

Светлозар Игов
Из. „Книга за Пенчо Славейков“, 2006

„Така – от литературната традиция, която характеризира епохата, от вострастеното четене на народна поезия у Миладиновците и други сборници, от средата на своя баща и най-пряко - от живота – Пенчо Славейков от млади години е закърмен с любов към народното творчество. Самият той нееднократно ни разказва случаите на своя досег с народната песен пряко сред народа.

...Има употреба на тропи и поетически синтаксис, образен паралелизъм, поетични епитети, устойчиви образи. Една част от неговото художествено дело е свързано със света на народната песен („Луд гидия“, „Неразделни“, „Коледари“, „Чумави“, „Змейово либе“). Те имат своите първообрази във народната песен. В нея той вижда образец, който трябва да се следва творчески. В очерка си за „Доре Груда“ от „На острова на блажените“ Пенчо Славейков казва: „Груда твърде често се ползва от мотиви из народната поезия...“. Така той поставя проблематиката и в битовите си поеми „Ралица“ и „Бойко“.

Най-силно се откроява влиянието на българския фолклор в „темите из народния бит. В тая област той има наистина високопоетични и значителни художествени постижения. Тук се обособяват „Змейново либе“, „Чумави“, „Коледари“, „Орисия“, „Неразделни“, „Късмет“.

...В продължение на около три десетилетия – от своите юношески години до смъртта си (1912) – Пенчо Славейков проявява интерес към българското народно творчество; това е една от съществените прояви на неговата писателска дейност.

...В продължение на три години Пенчо Славейков събира и народни песни за „Книга на песните“. Но в тоя дял на народните песни, който отразява бита на народа, те са

„Книга на песните“, 1917 г.

намерили в лицето на поета и фолклориста учен Пенчо Славейков вдъхновен свой радетел – техен популяризатор и вещ тълкувател. С тая своя заслуга той влиза в анализите на българската фолклористика като един от най-личните и представители.“

Ангел Тодоров

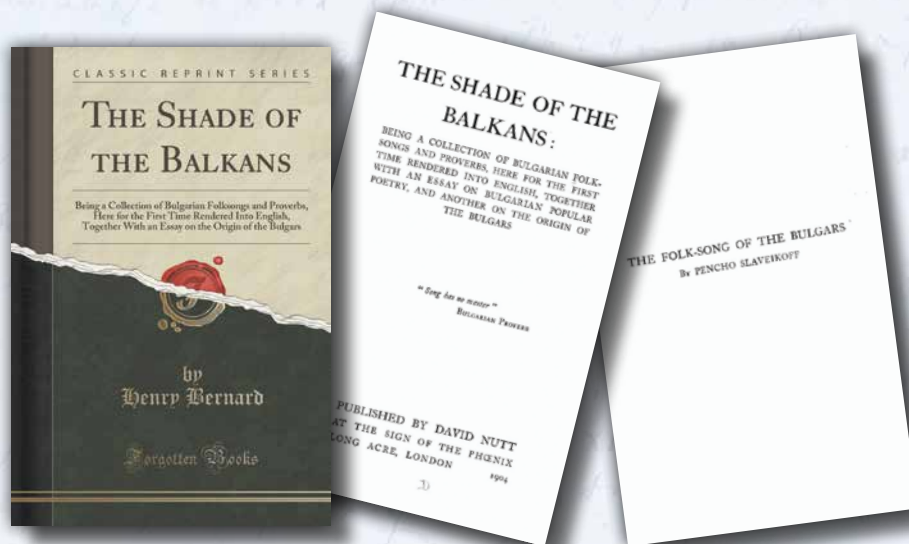
Из „Българската критика за Пенчо Славейков“, 1974

„За това, дето Славейков познава така отблизо душата на народа и съумява да проникне така дълбоко в нейните глъбини, голяма заслуга има народното творчество. То подхранва поетическия му талант, като му помага да опознае своя народ, неговия бит, обичаи, традиции, като изработи у него усет и към образния, богат, поетичен народен език. В народната песен, която има вековно развитие, отношението към света и живота отлежава в трайни черти на народния характер, в установен житейски мироглед и светоусещане.

...Много са произведенията на Славейков върху мотиви от народния бит, обработени преди това от народния поетически гений.“

Станьо Георгиев

Из „Пенчо Славейков : Най-хубавото от творчеството му“, 1966

Сборникът „Сянката на Балкана“ е издаден от Пенчо Славейков и Хенри Бърнард на английски език през 1904 г. в Лондон. Пълното му заглавие - „The Shade of the Balkans: being a collection of folksongs and proverbs, here for the first time rendered into English, together with an essay on Bulgarian popular poetry and another on the origin of the Bulgars“. „Сянката на Балкана“ съдържа 101 народни песни и 101 пословици с предговор от Славейков, озаглавен „The folksong of the Bulgars“, известен на български като самостоятелната статия „Българската народна песен“.

ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ И НАРОДНИЯТ ТЕАТЪР

“Театра е висш културен институт,
най-висшия за живота художествено слово у един народ.
В държави, които знаят какво правят, знаят и защо поддържат театър.“

Alexander Bogdanov

Александър Божинов, Пенчо Славейков, 1908 г.

Творецът

„Аз съм настоявал за преименоването на Народния театър в държавно учреждение и на артистите за държавни чиновници, освен по мотивите към законопроекта за театъра още и по следните съображения:

1. Частната инициатива може да принесе известна полза както за инициаторите, така и на обществото само там и само тогава дето инициаторите не са заставени да харчат всичката си енергия за материалното си съществуване и когато съзнава културната цена на инициативата. Нашите артисти са често пъти принудени да се изтощават физически и морално, за да могат да си покрият необходимите разноски за един съвсем скромен живот, а нашето общество е още много назад в развитието си, за да разбере, че драматичното изкуство става неотменим съставен елемент на модерната култура.

2. Във всяка културна страна театърът е заедно с училищата и църквата под групата на ония културни учреждения, които се покровителствуват от държавата. България не бива да прави изключение от този общ за всички държави закон. Нещо повече - държавата трябва да се грижи за народното образование, чрез отваряне разни видове училища: толкоз повече като се има предвид, че в България има само един театър и че той възпитава и стари и млади и жени и мъже.

3. И най-редовните и най-щедро даваните от държавата субсидии не могат да заместят едно правилно бюджетно управление, защото за първите суми може да бъде отговорна само личността, а за бюджетните упражнения са отговорни само длъжностни лица, представляващи гаранции.

Библиография

91. Андрейчин, Ив. Ст. Народният театър в София / Ив. Ст. Андрейчин. // Начало, I, 1909, N 5-6, с. 420.

Критически отзыв по повод постановката на драмата „Младост“ от Макс Халбе.

92. Андрейчин, Ив. Ст. Театрални бележки / Ив. Ст. Андрейчин. // Свободно слово, V, 1909, N 428, с. 2.

Критически отзыв по повод постановката на драмата „Младост“ от Макс Халбе.

93. Андрейчин, Ив. Ст. Театрални бележки („Вуйчо Ваньо“ А. П. Чехов) / Ив. Ст. Андрейчин. // Свободно мнение, V, 1908, N 404, с. 2-3.

Също и в: Книга на театъра. - София, 1910,

с. 182-185.

Критически отзыв по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

94. Атанасов, Н. Български театър / Н. Атанасов. // Българска сбирка, XVI, 1909, N 3, с. 211-212.

Критически отзыв по повод постановката на драмата „Младост“ от Макс Халбе.

Подпис: Н. А.

95. Атанасов, Н. Български театър. (Пролетен сезон 1908 г.) / Н. Атанасов. // Българска сбирка, XV, 1908, N 5, с. 343-344.

Критически отзыв по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

Подпис: Н. А.

4. Доброто инсцениране на една пиеса може да бъде гарантирано само тогава, ако се разчита на точно определени бюджетни суми.

5. Зависимостта на възнаграждението на артистите от случайни приходи от представления прави артистите и другите служещи в театъра неспокойни и им отнема част от енергията за самоусъвършенствуване.

6. С преименоването на Народния театър в Държавно учреждение, поддържано всецяло от държавата, гарантира се на персонала изобщо една непрекъсната работа и се отнема възможността да се политиканствува и да се интригува из-между самите артисти.

7. Ако театъра стане държавно учреждение и сумите за издръжката му, както и щата на персонала строго се определят в бюджета на държавата, властниците не ще могат да правят спекулации и да уволняват и назначават според угодата си и то за сметка на бъдещи субсидии и приходи от идеща финансова година.

8. Ако театъра стане всецяло държавно учреждение, всички

Народният театър

96. Балабанов, Ал. Младост / Ал. Балабанов. // Време, II, 1908, N 381, с. 1-2.

Критически отзыв по повод постановката на драмата „Младост“ от Макс Халбе.

97. Барбар, Ружа. „Вуйчо Ваньо“ (Сцена от руския живот в 4 действия от А. Чехов) / Ружа Барбар. // Реч, II, 1908, N 250, с. 1 ; № 251, с. 1.

Следва в: Реч, II, 1908, № 251, с. 1

Критически отзыв по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

98. Георгиев, Атанас К. Пенчо и театъра / Атанас К. Георгиев. // Пенчо Славейков [юбилеен лист], юни 1947, с. 3.

99. Гълъбова, Снежанка и др. Летопис на Народния театър „Иван Вазов“ 1904-1970 : Репертоар / Снежанка Гълъбова, Иван Гърчев. – София, 1971, 579 с.

Постановките на Пенчо Славейков като режисьор докато е директор на Народни театър.

100. Даниел, Исаак М. Пенчо Славейков и българският национален театър / Исаак М. Даниел. // Бъднина, I, 1919, N 1-2, с. 25.

101. Дафинов, Здравко Недялков. В храма на Мелпомена / Здравко Дафинов. // Дафинов, Здравко Недялков. Хромият титан : Докум. хроника за живота и творчеството на Пенчо Славейков. – С., 1998, с. 345-371.

фактори стават по-неизменяеми и репертоара на театъра може по-лесно да се съобрази с изискванията на изкуството и да се подобри.

9. Ако театъра стане държавно учреждение то преустановявания на представленията по случайни и непредвидени обстоятелства, като жалейки за починали, по църковни или държавни разпоредби и т. н. не могат да се отразят тъй чувствително върху заплатите на персонала и нуждите на театъра.

10. Най-после самата държава с признаването на театъра за държавно учреждение ще получи чрез представителите му една препоръка и пред външния свят като страна с култура.

Из „Проект на г-н Пенчо Славейков за Народния театър“

„Когато и мен една министерска воля настани в театра [1908 - 1909 – б. с.], аз свиках този артистически съвет и след две заседания го изхвърлих на сметта. ... Пред мен, при сърбане кафе и дрънкане броеници, ... ето каква деятелност са проявили разните опекунски съвети в театра: откупили са 180 драми и комедии за сума 33 115 лева! Защо са ги откупували, когато половината от тях не са им влезли, нито ще влезат в работа?“

...Театра е висш културен институт, най-висшия за живото художествено слово у един народ. В държави, които знаят какво правят, знаят и защо поддържат театър.

...Театъра трябва да бъде автономен! Управлението му подчинено на волята на онзи само, който го управлява. И ако това е субсидиран, народен или държавен, т.е. създаден и поддържан за изпълнение на културна потребност и цел, ония, които са го създали и

102. Игнатиева, Вяра. Пенчо Славейков като директор-режисьор в Народния театър / Вяра Игнатиева. // Театър, 1951, N 2, с. 27.

103. Игнатиева, Вяра. [Спомен за Пенчо Славейков] / Вяра Игнатиева. // Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си. – С., 1963, с. 200-208.

104. Караславов, Георги. Най-добрият директор / Георги Караславов. // Литературен фронт, N 17, 21 апр. 1966, с. 2.

105. Кортенска, Мирослава Стефанова. Пенчо Славейков / Мирослава Стефанова Кортенска. // Кортенска, Мирослава Стефанова. Културната мисия

на Кръгът „Мисъл“. – С., 2008, с. 61-64.

106. Кортенска, Мирослава Стефанова. Режисьор на исторически реформи : Пенчо Славейков в развитието на Народния театър (1908-1909) / Мирослава Стефанова Кортенска. // Кортенска, Мирослава Стефанова. Културната мисия на Кръгът „Мисъл“. – С., 2008, с. 249-313.

107. Кринчев, Стр. Театрални бележки / Стр. Кринчев. // Дем. преглед, VI, 1908, N 10, с. 1156-1157.

Критически отзив по повод постановката на пиесата а „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

108. Кринчев, Стр. Театрални бележки / Стр. Кринчев. // Дем. преглед, VII, 1909, N 1, с. 105.

субсидират, бдят само за изпълнението на неговата цел и имат право на вето, а не и на пряка намеса в управата. Целите поставят граници!

...С поставянето на здрави основи нашия театър като национален, като висш културен институт, като храм, в който да се богослужи с българската реч и чрез нея да се манифестира в художествени форми и образи творческата ни мощ и нашето съзнание на живот – с това ние се доближаваме до задачата на истински театър ...да бъде оръжие на културата и борец за нея – борец в живота и неговото развитие.

...Той не е лесен път, не е за малодушните, за рошавоумните литераторушки, за даскалите по български език, - за онез, на които умът не сече повече от халваджийска тесла, но единствен път, който води до желан бряг. И толкова по-скоро и по-сигурно ще ни изведе там, колкото по-скоро държавата, която осигури съществуването на театра, осигури и автономността на управата му и целесъобрази работата му.“

Из „Пенчо Славейков. Национален театър“, 1909.

Пенчо Славейков и трупата на Народния театър, Битоля, 1908 г.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Самотни хора“ от Г. Хауптман.

109. Кузмова-Зографова, Катя Цветанова. Пенчо Славейков и жените (в Народния театър и извън него) / Катя Зографова. // Годишник на Народния театър „Иван Вазов“, 2010, с. 130-134.

110. Кузмова-Зографова, Катя Цветанова. Пенчо Славейков между европейските естетически търсения и балканските страсти в Народния театър / Катя Зографова. // Славейковото общество : Изследвания и материали. – С., 2014, с. 88 – 92.

111. Малеев, Ив. Две комедии на нашата сцена / Ив. Малеев. // Пряпорец, XII, 1909, N 19, с. 3.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Младост“ от Макс Халбе.

Подпис: Jochanaan.

112. Малеев, Ив. Няколко вечери в Народния театър / Ив. Малеев. // Пряпорец, XII, 1909, N 11, с. 2-3.

Критически отзив по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

Подпис: Jochanaan.

113. Малеев, Ив. Няколко вечери в Народния театър / Ив. Малеев. // Пряпорец, XII, 1909, N 11, с. 2.

Критически отзив по повод постановката на комедията „Укротяване на опърничавата“ от Шекспир.

Подпис: Jochanaan.

Другите

„До Господина Министра на Народното Просвещение
Уважаеми Господин Министре!

Известно Ви е, че още преди приемането оставката на досегашния управител на театъра, г. Пенчо Славейков, Вий обещахте на избраната от нас депутация, която Ви се представи на 26 т. м., че ще направите всичко зависещо от Вас да го задържите и по този начин да отстраните външните пречки и влияния, които бъркат на редовните занятия на Народния театър. Вий не направихте това.

Ний дълбоко огорчени, защото не удържахте това си обещание, защото с уволняването на Славейкова на драматическия театър се нанесе тежък удар, който ще се усеща с десетки години. При неговото управление се въведе ред в театъра, той смело се опълчи срещу външните влияния, които са бъркали на добрия вървеж на нашето дело.

Предвид на всичко това и за да обмислим какво трябва да се направи в сегашния момент за добрия успех на театъра, ний се събрахме на заседание, в което

До Господина Министра на Народното
Просвещение.

Уважаеми Господин Министре!

Известно Ви е, че още преди приемането оставката на досегашния управител на театъра, г. Пенчо Славейков, Вий обещахте на избраната от нас депутация, която Ви се представи на 26 т. м., че ще направите всичко зависещо от Вас да го задържите и по този начин да отстраните външните пречки и влияния, които бъркат на редовните занятия на Народния театър. Вий не направихте това.

Некара пак оставката на досегашния управител на театъра, г. Пенчо Славейков, която Ви се представи на 26 т. м., че ще направите всичко зависещо от Вас да го задържите и по този начин да отстраните външните пречки и влияния, които бъркат на редовните занятия на Народния театър. Вий не направихте това.

За управител на Народния театър:
Саво Огнянов, Саво Огнянов
Пенчо Славейков, Пенчо Славейков

114. Мижин, Г. След театъра / Г. Мижин. // Вечер-на поща, 1909, N 2384, с. 2.

Критически отзив по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

115. Михайлова, Стоянка. Начело на театра дигаме гюрюлтия до бога... : На 28 авг. 1908 г. Пенчо Славейков повежда трупата на Народния на турне в Македония / Стоянка Михайлова. // Дума, XIV, N 278, 29 ноем. 2004, с. 19.

116. Младост. Драма от Макс Халбе. // Час, I, 1909, N 167, с. 3.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Младост“ от Макс Халбе.

117. Мутафов, Контантин. Пенчо Славейков като директор на Народния театър / Контантин Мутафов // Златорог, XIII, 1932, N 5-6, с. 225-236.

Също и в: Актьор, 1924, N 7-9, с. 115-122.

118. Мутафов, Контантин. [Спомен за Пенчо Славейков] / Контантин Мутафов. // Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си. – С., 1963, с. 177-188.

119. Огнянов, Сава. Пенчо Славейков с Народния театър в Македония / Сава Огнянов. // Народен театър, VI, N 101, 28 апр. 1941, с. 1.

120. Опърничавата жена. // Демократ, IV, 1909, N 37, с. 4.

решихме да Ви поднесем следните наши искания:

1. Член 392 от законопроекта на Народната просвета, който казва: „Директорът, главният режисьор и драматургът съставляват под председателството на първия артистически комитет при Народния театър“ – да се допълни в началото така: „Директорът, главният режисьор, драматургът и четирима артисти, избрани от артистите из тяхната среда...“

2. Да се впише в законопроекта член, който да определи, че „помещението на Народния театър служи само за даване на драматически представления, а за други цели се отпуска само със съгласието на театралното управление.“

3. Да се заличи забележката към чл. 377, което Вий обещахте на артистите още на 26 т. м.

4. Искрено вярвайки, че с приемането на горните ни искания, ще се създаде още по-траен ред и спокойствие в театъра, накрая пак настояваме да направите всичко възможно за изравняването на конфликта между Вас и г-на Славейкова, като му предложите наново длъжността управител на Народния театър.

Трупата на Народния театър на турне в Македония, 1908 г.

Критически отзив по повод постановката на комедията „Укротяване на опърничавата“ от Шекспир.

121. Опърничавата жена. // Време, II, 1909, N 362, с.3.

Критически отзив по повод постановката на комедията „Укротяване на опърничавата“ от Шекспир.

Подпис: Spik.

122. Пенев, Боян. Пенчо Славейков / Боян Пенев. // Пенев, Боян. Дневник : Спомени. – С., 1973, с. 153-170.

123. Пенев, Пенчо. Пенчо Славейков и нашият театър / Пенчо Пенев. // Пенев, Пенчо. Лекции по история на българския драматически театър : Ч. 2. – С., 1954, с. 244 -275.

124. Попов, Иван. [Спомен за Пенчо Славейков] / Иван Попов. // Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си. – С., 1963, с. 164-176.

125. Савчев, Георги. „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов / Георги Савчев. // Час, I, 1909, N 40, с. 3.

Критически отзив по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

126. „Самотни хора“, драма от Г. Хауптман. // Вечерна поща, XI, 1910, N 121, с.1.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

127. „Самотни хора“, драма от Г. Хауптман. //

С уважение,

За артистите от Народния театър: /подписи/

Гено Киров, Сава Огнянов, Христо Ганчев, Атанас Кирчев,

Н. Христов.

София, 1 ноември 1908 г.“

Из „Писмо от артистите от Народния театър на Министъра на Народното просвещение.“

„Ние бяхме много неприятно изненадани като узнахме, че Пенчо Славейков е отстранен от театъра като директор. Настана тревога сред актьорския колектив; бързо се избра една тричленна комисия от първи артисти, които се отправиха до министъра на просветата, за да му изложат големите заслуги на Пенчо Славейков и да го помолят да отмени решението си. Много печално бе, че министърът не само не се вслуша в справедливата молба на целия артистичен колектив, но пренебрегна най-висшите интереси на театралното дело в България, което в лицето на неоченимия Пенчо Славейков за пръв път беше намерило своя отличен майстор.“

Вяра Игнатиева

Из сп. „Театър“, N 2, 1951.

Пенчо Славейков с артисти
на турне в Одрин.

Вечерна поща, XI, 1910, N 121, с.1.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Самотни хора“ от Г. Хауптман.

Подпис: Бебе.

128. „Самотни хора“ от Г. Хауптман. // Реч, IV, 1910, N 926, с.3.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Самотни хора“ от Г. Хауптман.

129. „Самотни хора“. // Начало, III, 1911, N 2-3, с. 179 -181.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

Подпис: Шушка.

130. Славейкова, Светослава. Пенчо Славейков и театъра / Светослава Славейкова. // Славейкова, Светослава. Пенчо Славейков : Биографичен очерк. – С., 1955, с. 64 – 73.

131. Стефанов, Васил. Театралът / Васил Стефанов. // Литературен фронт, XXII, N 17, 21 апр. 1966, с. 4.

132. Стоянов, Рачо. Как ходих да се карам със Славейков / Рачо Стоянов. // Пенчо Славейков [юбилеен лист], юни 1947, с. 5.

133. Театрален преглед. // Българска сбирка, XVII, 1910, N 10, с. 732-734.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Самотни хора“ от Г. Хауптман.

„По случай смъртта на Пенчо Славейков, артистите от Народния театър дадоха на 17 того литературно утро, приходите от което ще се прибавят към общата сума за изграждане на паметник-гробница на поета в Лозенец“.

Из сп. „Демократически преглед“,
N 7, 1912

„Годината 1908 бе особено забележителна за Балканския полуостров. През юни-юли старата Отоманска империя бе съвсем разнебитена от акцията на младотурската революция ...Под влиянието на това въодушевление [провъзгласяването на Хуриета - б. с.], а може би използвайки момента за една бляскава, културно-национална манифестация, директорът на българския Народен театър Пенчо Славейков уреди невиджан дотогава празник на българското театрално изкуство и на българския език през едномесечната обиколка на театъра (края на август и септември) в Одрин, Солун, Битоля и други македонски градове.“

Пенчо Славейков и трупата на Народния театър на турне в Македония, 1908 г.

Константин Константинов.
Из „Път през годините“, 1959

134. Театрални бележки. // Съвременник, I, 1909, N 5, с. 317.

Критически отзив по повод постановката на комедията „Укротяване на опърничавата“.

Подпис: Ж. Ф.

135. Театрални бележки. // Съвременник, I, 1909, N 7, с. 446-447.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Младост“ от Макс Халбе.

Подпис: Ж. Ф.

136. Театрални бележки („Самотни хора“). // Ново време, XIV, 1910, N VII, с. 430-431.

Критически отзив по повод постановката на драмата „Самотни хора“ от Г. Хауптман.

Подпис: Инфелис.

137. Тошева, Кристина. Театралното време на Пенчо Славейков / Кристина Тошева. // Тошева, Кристина. История на българския театър : Т. 3. – С., 1997, с. 98-110.

138. Управление на Нар. Театър (3.01.1907-30.06.1912). // Годишник на Българския народен театър в София, V, 1912, с. 16, 37

“Младост“, драма в три действия от Макс Халбе. Превод Сава Огнянов. Постановка - Пенчо Славейков. Декори и костюми от Александър Миленков. Премиера на 7 февруари 1909 г. Играна: 1908/1909 – 5 пъти; 1909/1910 – 3 пъти.

“Опърничавата жена“ (Укротяване на опърничавата), комедия в пет действия от Уилям Шекспир. Превод Стефан Костов. Постановка на Йозеф Шмаха и Пенчо Славейков. Декори и костюми от Александър Миленков. Премиера на 17 януари 1909 г. Играна: 1908/1909 – 7 пъти; 1909/1910 – 3 пъти.

„Един от най-интересните етапи в развитието на Народния театър е, може би, периодът на Пенчо Славейковото управление. И, струва ми се, че ще бъде от несъмнена важност да се отбележи оная, макар кратковременна, дейност на покойния писател, която, освен че е една от светлите страници на неговия живот, но и която даде очевидни резултати като сполучи, за известно време, да въздигне нашия театър до завидна висота на истински художествен институт.

139. Чудомир. Театърра! (Спомен) / Чудомир. // Литературен фронт, XXII, N 17, 21 апр. 1966, с. 6

Спомен за Пенчо Славейков като директор на Народния театър.

140. Шмаха, Йозеф. Големият поет е и благороден човек : Пенчо Славейков в Нар. театър през погледа на първия му творчески дир. Йозеф Шмаха / Йозеф Шмаха. // Демокрация, IX, N 208, 6 авг. 1998, с. 16.

141. Янев, Никола. „Вуйчо Ваньо“ / Никола Янев. // Нова Балканска трибуна, I, 1909, N 86, с. 1.

Критически отзив по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

Подпис: Marfus.

142. Яворов, П. К. „Вуйчо Ваньо“ от А. Чехов / П. К. Яворов. // Демократически преглед, VI, 1908, N 4, с. 447-451.

Критически отзив по повод постановката на пиесата „Вуйчо Ваньо“ от А. П. Чехов.

“Самотни хора“, драма в пет действия от Герхарт Хауптман. Превод на Атанас Кирчев. Постановка на Пенчо Славейков. Декори и костюми от Александър Миленков. Премиера на 1 май 1908 г. Играна: 1907/1908 г. - 3 пѣти; 1908/1909 – 1 пѣт; 1909/1910 - 4 пѣти; 1910/1911 – 2 пѣти.

“Вуйчо Ваню“, сцена из руския живот в четири действия от А. П. Чехов. Превод на Кръстьо Сарафов и Константин Мутафов. Постановка на Пенчо Славейков. Декори и костюми от Александър Миленков. Премиера на 13 април 1908 г. Играна: 1907/1908 г. - 4 пѣти; 1908/1909 – 3 пѣти; 1909/ 1910- 4 пѣти.

След опитите му с „Вуйчо Ваню“, „Самотни хора“ и „Младост“, Пенчо Славейков се убеди, че нашите актьори в голямото си мнозинство още са доста назад, не само че те не знаят и не умеят добре и правилно да приказват, но той откри още, че те не могат дори и да ходят на сцената свободно и изискано. Освен грижите за езика и правилния говор, другата главна негова грижа бе репертоарът. Убеден веднъж, че нашият театър се намира още в стадия на ученичеството, той реши за всичко да почне отначало, от **а б** както казваше сам той и чрез една системност и постепенност да върви напред. За това именно на зимния сезон той почна от Шекспира с поменатите вече тука негови две пиеси. Шекспир, казваше той, е училището за всеки начеващ актьор, Шекспир е именно за ученици, защото чрез него те ще почнат правилно да говорят и изискано да ходят по сцената, ще се обиграят и по този начин ще минем напред. Шекспир, но с „Опърничавата“ и „Ромео“, а не с „Хамлет“ и „Макбет“. За туй той изпърво почна с по-леката и по-достъпната за възприемане комедия „Опърничавата“, а после се постави и „Ромео“. Първата бе в проза, втората в стихове, той искаше по тоя начин едновременно да се приучват актьорите на свободно изговаряне и на изящната проза и на звучните стихове.“

Константин Мутафов
Из сп. „Златорог“, N 5-6, 1932

“Ромео и Жулиета”
Превод Пенчо Славейков.

„Артистите останаха изненадани от всестранното и тънко познаване на художественото сценично изкуство, което той прояви.

...При репетициите, които умело и със замах ръководеше, той прилагаше широко своите разбирания, знаеше добре какво иска и как да го наложи.

...Като режисьор Пенчо Славейков не налагаше своята воля. Той даваше възможност на артистите да имат свое отношение към поверената им роля, стига да са я разработили психологически вярно и да са постигнали правилно превъплъщение и пълнокръвно вживяване.“

Вяра Игнатиева
Из сп. „Театър“, N 2, 1951.

„Идването на Пенчо Славейков се посрещна не само от артистите, но и от всички литературни среди с голям възторг и пълно доверие. В негово лице всички виждаха големия авторитет, силния човек по воля и характер, всестранния познавач на изкуството изобщо и тънкия естет. И Славейков в най-скоро време оправда всичкото онова доверие, с което предварително още бе обсипан вътре в театъра и вън от него.“

Иван Попов
Из „Пенчо Славейков, П. К. Яворов,
П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си“,
1963.

СИМФОНИИТЕ НА ДУШАТА

Пенчо Славейков и музиката

“Симфониите на душата са тъй дълбоки или тъй възвишени,
че в тях нито се слиза, нито се възлиза само по едничката стълба
на благозвучието, на мелодията.”

A handwritten signature in black ink, which appears to be "Никола Петров". The signature is written in a cursive, flowing style.

Никола Петров, Пенчо Славейков

Творецът

Харалампи Тачев.

Проект за илюстрации към „Сън за щастие“

Не! Не! Живее всемогъщият дух -
а с него аз в изкуството живея...
И загубата на единия слух
нелесно тъй убива идеалът,
когато него *Висшият Слух* поддържа!
Аз чувствам чрез него буйния пулс
на общия живот на естеството -
не той ли бие в моето сърце?
То не от туй ли страда тъй жестоко?
В страданъето е неговата живот!
И само в него ази ще намеря
за нови чувства нови звукове -
изкуството чрез тях да обновя...

Пенчо Славейков
Из „Cis Moll“

Библиография

143. Бояджиев, П. Гайдар / П. Бояджи-
ев. – [Б. м.] : Съюз на народните хорове в
България, [Б. г]. - 8 с.

144. Владигеров, Панчо. Луд гидия : Ба-
лада / Панчо Владигеров. // Владигеров,
Панчо. Солови песни : Т. 3. Песни за ни-
сък глас. – С., 1988, с. 3-9.

145. Ганчев, Сава. Моите пролетни на-
дежди, Ор. 53 / Сава Ганчев. – София :
Просвета, 1941. - 4 с.

146. Ганчев, Сава. Сборник от му-
зикални творби от С. Ганчев : [Ч.
1-7] / Сава Ганчев. – София, 1941.

[Ч. 1]. Седем песни със съпро-
вод на пиано ; Три сола за цигулка
със съпровод на пиано. – 36 с.

Съдържа: Усойно миловид-
но цвете ; Едничка дума ; Докле е
младост ; И на яве и на сън ; Мор-
на лятна нощ.

[Ч. 2]. - 56 с.

Съдържа: Зад горите тъмни ;
Моите песни недопети ; Ни лъх не
лъхва ; Мойта песен тъжовна ; Ти,
който бдиш от небесата ; Моите про-
летни надежди ; Безмълвно цяла

„Ако ми се паднеше да пиша текст за музикална песен, най-ще ми прилегне, то се знай, италианския, сръбския или малоруския език – че звуковете у тези езици, благозвучната промяна на гласни и съгласни, най-приляга на една мелодия. Но както е жестока измама да се мисли, че мелодията е все и вся в музиката, тъй е и с благозвучието в езика. Който иска да създаде нещо по-сериозно в музиката, трябва да отиде по следите на Бетховена и Вагнера, които водят в преизподните на душата, или по алпийските вършини при орлите, там, дето ни за поглед, ни за дъх няма преграда, а не по улиците, механите или идиличните ниви, ливади и долини, при щурчетата, дето едновременно майстори музикално дремеха. Симфониите на душата са тъй дълбоки или тъй възвишени, че в тях нито се слиза, нито се възлиза само по едничката стълба на благозвучието, на мелодията. Така е и в езика. Един език, люлян само от благозвучието, ще заспи пред нозете на Ромео и Джульета.“

Пенчо Славейков
Из „Език и култура“

Илюстрация към
„Кървава песен“, 1913.

нощ пробдах ; На моминска сълза.

[Ч. 7]. Музикални творби, Ор. 56 : За соло пение със съпровод на пиано по текстове от Христо Ботев и Пенчо Славейков. – 30 с.

Съдържа: И пак се върна есента ; Криволи покрай гората необхътана пътека ; В път застигнаме юнак напети.

147. Големинов, Марин. Луд гидия : Смесен хор / Марин Големинов. – София : Наука и изкуство, 1949. - 16 с.

Хоровата балада „Луд гидия“ от Марин Големинов е написана през 1936. Наградена е през същата година на Славянския хоров конкурс в Белград.

148. Диамандиев, Асен. Докле е младост (Из цикъла „Сън за щастие“) / Асен Диамандиев. // Диамандиев, Асен. Солови песни. – С., 1979, с. 14-16.

149. Диамандиев, Асен. И на яве, и на сън (Из цикъла „Сън за щастие“) / Асен Диамандиев. // Диамандиев, Асен. Солови песни. – С., 1979, с. 3-4.

150. Диамандиев, Асен. Под голий храст ревнива теменужка (Из цикъла „Сън за щастие“) / Асен Диамандиев. // Диамандиев, Асен. Солови песни. – С., 1979, с. 5-8.

151. Диамандиев, Асен. Ревнив синчец (Из цикъла „Сън за щастие“) / Асен Диамандиев. // Диамандиев, Асен. Солови песни. – С., 1979, с. 9-13.

Другите

„Пенчо Славейков има голяма музикална култура. Негов любимец е бил Бетовен. Всяка сряда малка група приятели се събирали у пианистката Маргарита Стойчева, на бул. „Патриарх Евтимий“, да слушат музика. Неизменно тук са били Пенчо Славейков с Мара Белчева, Стоян Михайловски, Дора и Боян Пеневи, Н. Михов. На тези музикални вечери

Пенчо Славейков държал интересни, импровизирани беседи върху изпълнените творби. Той имал силно музикално чувство. Не случайно върху стиховете му е израснала цяла музикална литература. С него е живяло поколение български композитори, които намериха в поезията му мотиви за своето творчество. Затова значението на Пенчо Славейков за развитието на българската художествена песен е много голямо.“

Никола Петров. Илюстрация към книгата „На острова на блажените“, 1910.

Светослава Славейкова

Из „Пенчо Славейков: Биографичен очерк“, 1955

152. Диамандиев, Асен. Самотен гроб в самотен кът... (Из цикъла „Сън за щастие“) / Асен Диамандиев. // Диамандиев, Асен. Солови песни. – С., 1979, с. 17-19.

153. Димитров, В. Луд Гидия : [Песен] / В. Димитров. // Педагогическа практика (Варна), VIII, N 3-4, 1 дек. 1928, с. 203-204.

154. Димитров, Георги. Трипесенник : Бяла приказка / Георги Димитров. // Димитров, Георги. Избрани хорови песни. – С., 1973, с. 236-238.

155. Димитров, Георги. Трипесенник : Вият се обляци черни / Георги Димитров. // Димитров, Георги. Избрани хорови песни. – С., 1973, с. 233-234.

156. Димитров, Ивелин. Ни лъх не дъхва над полени / Ивелин Димитров. // Международен хоров конкурс Варна – 77. – С., 1976, с. 57-59.

157. Докле е младост / Текст Пенчо Славейков. // Ако зажалиш някой ден : Стари градски песни. – С., 1992, с. 10-11.

158. Златев-Черкин, Георги. И на яве и на сън / Георги Златев-Черкин. // Златев-Черкин, Георги. Солови песни : Ч. 1. – 2. изд. – С., 1978, с. 5-8.

159. Златев-Черкин, Георги. Омая в сърцето лей... / Георги Златев-Черкин. // Златев-Черкин, Георги. Солови песни : Ч. 1. – 2. изд. – С., 1978, с. 8-10.

Харалампи Тачев. Проект за илюстрации към „Сън за щастие“.

„Спомени за първото си посещение в дома на Маргарита Стойчева да слушат Бетховен споделя и Дора Габе: „Веднъж седмично се събирахме у г-жа Стойчева. Тя живееше тогава на „Патриарх Евтимий“ у Спространови. Една вечер тя свири само Бетховенови сонати... Пенчо слушаше със затворени очи. След бавното адажио на сонатата оп. 10 № 3, щом като почна скерцото, Пенчо неочаквано се засмя, радостно, детински. След това той говори много за скерцото: „Тия разсипани фрази, като че ли агънца скачат на зелено поле.“ Когато след две седмици отидох в библиотеката, той ми прочете своето „Скерцо“

Здравко Дафинов
Из „Хромият титан“, 1998

„В Лайпциг Славейков се потапял с увлечение в музикалния живот, посещавал концерти. Негови любими композитори са били Бетховен и Вагнер. Чете музикална литература. Инспириран от Бетховен, написва в Лайпциг поемата „Cis moll“, датирана „19.II.92.“

Тук се запознава с полския пианист Игнац Падаревски (1860-1941), често гастролиращ и налагащ се компонист от генерацията след Монюшко. „Знаменитият полски пиа-

160. Костов, Георги. Есен / Георги Костов. // Солови песни от млади композитори. – С., 1967, с. 41-43.

161. Крушев, Йовчо. Вечерни сенки / Йовчо Крушев. // Хорова христоматия : Т. 10. – С., 1999, с. 66-68.

162. Крушев, Йовчо. Вият се облаци черни / Йовчо Крушев. // Хорова христоматия : Т. 10. – С., 1999, с. 69-71.

163. Кръстев, Александър. Коледари : [Песен] / Александър Кръстев. // Педагогическа практика (Варна), XIII, N 4, 1 ян. 1934, с. 187-188.

Коледари. Ал. Кръстев.

164. Кюркчийски, Красимир. Три хорова песни : За смесен хор / Красимир Кюркчийски ; Текст Пенчо Славейков. – София : Наука и изкуство, 1967. - 16 с. Из цикъла „Сън за щастие“.

Съдържа: О, има тих край ; Ни лъх не дъхва над полени ; Размисъл

165. Маринов, Иван. И на яве, и на сън / Иван Маринов. // Лирически откровения : Песни за глас и пиано. – С., 1989, с. 5-7.

166. Маринов, Иван. Спомен / Иван Маринов. // Лирически откровения : Песни за глас и пиано. – С., 1989, с. 11-12.

нист Падаревски – пише В. Йорданов, - идещ от Русия, тогава още в началото на своята слава, той даде няколко концерта в Гевандхауса, посрещани и изпращани с небивал възторг. В пансиона Падаревски има случай за първи път да се запознае с български студенти, на предно място с П. П. Славейков.“

По всяка вероятност в „Музикалният отдел“ на пансиона на г-ца фон Тюрке са ставали и музикални вечери с интересни беседи, в които е участвал и Славейков, защото със завръщането си от Лайпциг той пренася тези музикални навици и традиции в София – начеват се музикални вечери при пианистката Маргарита Стойчева...“

Хилде Фай

Из „Пенчо Славейков и немската литература“, 1981

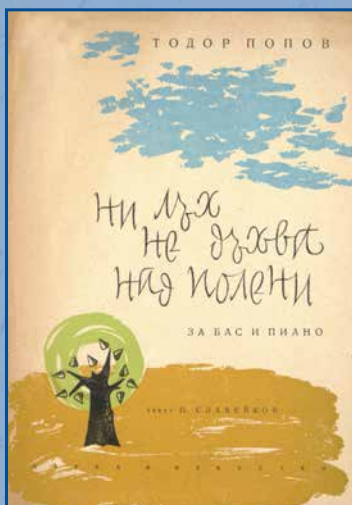

„Високи технически изисквания пред самодейните хорове от 30-те години поставя песента „Луд гидия“ (по известния текст на Пенчо Славейков). Яркият образ на „луд гидия“ и необикновено музикалният стих на тая творба са привлекли не един български композитор – Кочев, Кръстев, Стайнов, Об-

167. Моите пролетни надежди. // Кауфман, Николай. Хиляда и петстотин български градски песни : Т. 1. Лирични и любовни – 1842-1918. – Варна, 2002, с. 177.

168. На гроба ми изникнат щат цветя. // Кауфман, Николай. Хиляда и петстотин български градски песни : Т. 1. Лирични и любовни – 1842-1918. – Варна, 2002, с. 176-177.

169. Не растат саминки в поле цветовете. // Кауфман, Николай. Хиляда и петстотин български градски песни : Т. 1. Лирични и любовни – 1842-1918.

– Варна, 2002, с. 204-205.

170. Неразделни. // Кауфман, Николай. Хиляда и петстотин български градски песни : Т. 1. Лирични и любовни – 1842-1918. – Варна, 2002, с. 187.

171. Обретенков, Светослав. Луд гидия : За смесен хор и пиано / Светослав Обретенков. // Библиотека „Родна песен“ : Кн. 11. – С., 1979, с. 7-34.

172. Попов, Тодор. Ни лъх не дъхва над полени : За бас и пиано / Тодор Попов. – София : Наука и изкуство, 1960. - 4 с.

Докато стихотворенията-песни на Д. Чинтулов, П. Р. Славейков, Хр. Ботев, Л. Каравелов и Ив. Вазов проникват навред – и в села, и в градове, стихотворенията на поетите от по-късното поколение – Пенчо Славейков, П. К. Яворов, К. Христов и др. – се пеят главно между интеллигентските среди – учители, ученици, чиновници и др. като само отделни творби получават по-широко разпространение (“Заточеници”, „Неразделни“ и др.)“

Николай Кауфман
Из „Хиляда и петстотин
български градски песни : Т. 1.“, 2002

176. Стайнов, Петко. Увертюра „Балкан“ : За симфоничен оркестър / Петко Стайнов ; Ред. Драгомир Ненов. – София : Наука и изкуство, 1970. - 132 с.

177. Стойков, Николай. Спи езерото / Николай Стойков. // Библиотека „Родна песен“ : Кн. 1. – С., 1979, с. 19-26.

Увертюрата „Балкан“ на Петко Стайнов е по „Кървава песен“ на Пенчо Славейков. Написана е през 1936 г. и изпълнена за първи път през ноември същата година от Държавната филхармония при Народната опера с диригент Цанко Цанков.

178. Стоянов, Андрей. Към кой бряг / Андрей Стоянов. // Стоянов, Андрей. Солови песни. – С., 1965, с. 3-6.

179. Стоянов, Андрей. Моите пролетни надежди / Андрей Стоянов. // Стоянов, Андрей. Солови песни. – С., 1965, с. 7-8.

180. Стоянов, Андрей. Роят се подранили звездици / Андрей Стоянов. // Стоянов, Андрей. Солови песни. – С., 1965, с. 8-10.

I. О, ИМА ТИХ КРАЙ
ПЕЧКО СЛАВЕЙКОВ
Из цикъла „Сън за щастие“
КРАСИМИР КЮРКЧИЙСКИ

Moderato

С. О, и- ма тих край, тих въл- ше- бен, тих
А. О, и- ма тих край, тих въл- ше- бен, тих
Т. И- ма край тих, въл- ше- бен, тих
Б. И- ма край, тих край, тих край,
край и ни- кой го, ни- кой не знай
тих край и ни- кой, ни- кой не
тих, тих край, ни- кой не знай,

НИ ЛЪХ НЕ ДЪХВА НАД ПОЛЕНИ
ПЕЧКО СЛАВЕЙКОВ
ТОДОР ПОПОВ (1947 г.)

Larghetto

Песен

Ни
лѣх не дѣх- ва над по- ле- ни, ни трѣ- ва лист по дѣ- во-

И НА ЯВЕ И НА СЪН
ПЕЧКО СЛАВЕЙКОВ
ЛЮБЛИМ. ЗЛАЧЕВ-ЧЕРКИН.

Più moto

И на я- ве, и на сѣ- нѣ,
и на сѣ- нѣ,
и на сѣ- нѣ,

Мнозина български композитори са вдъхновени от лирическите миниатюри на Пенчо Славейков от „Сън за щастие“ (1906 г.). Чрез средствата на музиката те пресъздават характерните за цикъла настроения.

181. Стоянов, Андрей. Песен / Андрей Стоянов. // Стоянов, Андрей. Солови песни. – С., 1965, с. 10-13.

182. Стоянов, Андрей. И пак се върна есента / Андрей Стоянов. // Стоянов, Андрей. Солови песни. – С., 1965, с. 16-20.

183. Стоянов, Андрей. Плакала е горчиво нощта / Андрей Стоянов. // Стоянов, Андрей. Солови песни. – С., 1965, с. 13-16.

Либретото на лирико-комичната опера „Луд гидия“ е по сюжет на стихотворението на Пенчо Славейков. Иван Генов разработва свободно стихотворението на П. Славейков – изменя и допълва сюжетното действие, вмъква нови действащи лица. Не се придържа строго към духа на Славейковата поезия, т.е., стихотворението се явява само повод за създаване на либретото. Първото представление на операта е на 30 ноември 1959 г. в Софийската народна опера.

184. Хаджиев, Парашкев. Бре, Стояне / Парашкев Хаджиев. // Хаджиев, Парашкев. Солови песни : Ч. 1 : Първи песни. – С., 1980, с. 48-52.

185. Хаджиев, Парашкев. Луд гидия : Опера в три действия / Парашкев Хаджиев ; Либретото Иван Генов. – София : Наука и изкуство, 1962. - 202 с.

186. Христов, Добри. Напред към подвизи и слава / Добри Христов. // Христов, Добри. Балкански песни бойни, маршове, химни и др. – Варна, 1913, с. 15.

187. Цонков, Симеон. Ни лъх не дъхва над полени / Симеон Цонков. // Цонков, Симеон. Четири песни : За сопран и пиано. – С., 1981, с. 3-5.

188. Цонков, Симеон. Плакала е горчиво нощта / Симеон Цонков. // Цонков, Симеон. Четири песни : За сопран и пиано. – С., 1981, с. 9-11.

189. Цонков, Симеон. Престана поройния дъжд / Симеон Цонков. // Цонков, Симеон. Четири песни : За сопран и пиано. – С., 1981, с. 6-8.

9. Напредъ къмъ подвизи и слава!
(Пенчо Славейковъ).

Величествено.

1. На - предъ и все на - предъ! къмъ под - ви - зи и
сла - ва! На роб - ство и на гнетъ пос -
сла - ва на

Маршът влиза в задължителния репертоар на военните духови оркестри, още преди Балканската война, под името „За среща“. Изпълнява се и до днес при официални държавни ритуали.

**ТАМ, ДЕТО НИ ЗА ПОГЛЕД,
НИ ЗА ДЪХ НЯМА ПРЕГРАДА...**
Пенчо Славейков и изобразителното изкуство

“Всички истински художници принадлежат на единствена школа – живота.
И пред олтара на живота те принасят жъртва рожбите на своята душа.”

Харалампи Тачев, Пенчо Славейков

Творецът

Художникът – отстъпник от живота!
Защо живееш, към що се той стреми?
Живот, забий отровния си меч –
мсти! Аз съм морен, морен, морен
от себе – от съдбата – и от теб!

Пенчо Славейков
Из „Микеланджело“

Харалампи Тачев.

Проект за илюстрации към „Сън за щастие“.

„Загатнал бях ти, че си купих един акварел. Боите му са доста бледи, но за това пък рисунката му превъзходна и сигурна. Той представлява един ъгъл от Видинската крепост, покрай когото изви-ва „тихия бял“ Дунав в спокойното си величествено течение. Безмълвно и finster стои крепостта, вслушана в кротката приказка на гурбетчията-красавец – та-тък нейде си далеч се съзираха неясните очертания на една крайнина на градът.

Библиография

190. Божинов, Александър. Карикатура / Александър Божинов. // Пенчо Славейков : Споменен лист по случай 25 години от смъртта му, 10 юни 1937, с. 6.

191. Божинов, Александър. Карикатура – „Българан“, 1904 г. / Александър Божинов // Пенчо Славейков : Тридесет и пет години от смъртта му, юни 1947, с. 8.

192. Божинов, Александър. [Спомен за Пенчо Славейков] / Александър Божинов. // Пенчо Славейков. П. К. Яворов. П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си. – С., 1963, с. 65-68.

193. Божинов, Александър. Пенчо Славейков, 1908 : [Карикатура] / Александър Божинов. // Александър Божинов : Албум-каталог. – С., 1999, с. 39.

Бележка към карикатурата: Пенчо Славейков както се е заинатил, театъра вдига на гърба си, ама няма да позволи на полицията да влезе в него.

194. Божинов, Александър. Пенчо Славейков със своя Пегас, 1910 / Александър Божинов. // Александър Божинов : Албум-каталог. – С., 1999, с. 45.

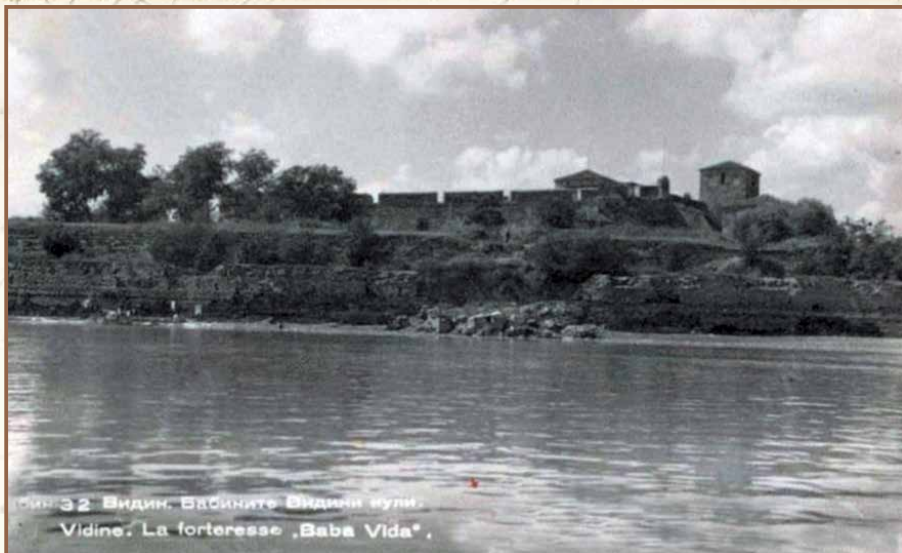
195. Божинов, Александър. Портрет – шарж / Александър Божинов. // Литературен глас, IV, N 159, 12 юни 1932, с. 4.

Там (в градът) може би гъмжат хора, кипи живот...

На брегът пред нея са се спрели две лодки. Кой е дошъл с тях? Честити, които са стигнали брегът! Дваж по-честити, че те стоят на брега, а са влезли в крепостта, за да живеят в нея, а с това да дадат живот и ней. Не е ли на тая крепост името – обич? И кои ще са тия, които, преминали на своите лодки през течението на Дунава (т. е. на живота), са спрели на брега и влезли в крепостта.

Е Дунава – живота, стария, гурбетчия-красавец, им шепне вълшебна приказка за онова що е било... Приказката за що е и що ще бъдете си я знаят и приказват сами! Лей си и върви си, Дунаве, ние сме по-млади от теб, и за нас не са интересни старите ти басни за що е било...

Аз се влюбих в тоя акварел и почти всеки ден ходя да си го гледам. Той е още в излож-

196. Данчев, Йордан Пенчо Славейков : Скица / Йор. Данчев. // Българска реч, III, 1928, N 8-9, с. 263.

197. Данчев, Йордан Пенчо Славейков и Йосиф Фаденхехт на път към университета : Карикатура / Йор. Данчев. // Йорданов, Велико. Лайпциг и българите. – С., 1938, с. 129.

198. Данчев, Йор. Пенчо Славейков, Цветан Радославов и Кубрат Каракашев играят на карти : Карикатура / Йор. Данчев. // Йорданов, Велико. Лайпциг и българите. – С., 1938, с. 131.

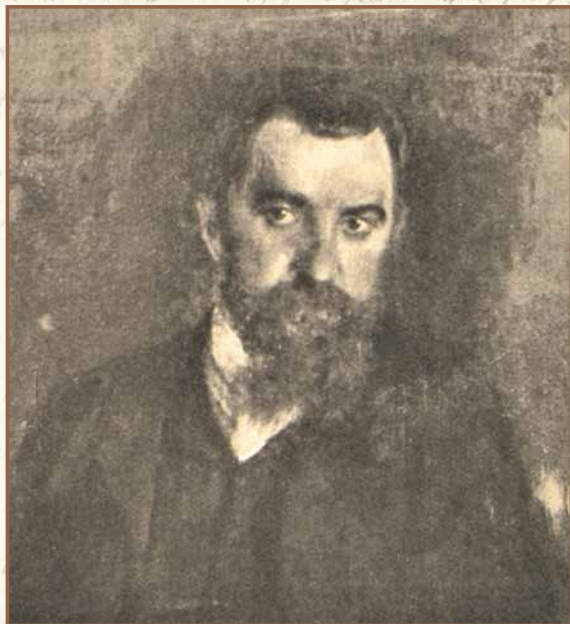
199. Живкова-Узунова, Маша. [Пенчо Славейков : Портрет] / Маша Ж. // Пенчо Славейков : Тридесет и пет години от смъртта му, юни 1947, с. 1.

200. Маринска, Ружа. Никола Петров в кръга на Пенчо Славейков : Нов поглед към скиците на художника „На острова на блажените“ / Ружа Маринска. // Проблеми на изкуството, 1992, N 3-4, с. 29-46.

201. Михайлов, Никола. Пенчо Славейков като бебе с майка си / Н. Михайлов. // Литературен глас, IV, N 159, 12 юни 1932, с. 3.

202. Михайлов, Никола. Писателят Пенчо Славейков – София : [Портрет] / Никола Михайлов. // Михайлов, Никола. Юбилеен сборник. – С., [1926], с. 230.

203. Михайлов, Никола. Портрет на Пенчо Славейков / Никола Михайлов. // Мавродинов, Никола.

Никола Михайлов. Портрет на Пенчо Славейков.

бата на нашите „модерни“, дето има и други хубави неща, които хич не ме интересуват. Аз ходя там – да си гледам моята картина – картина на моето „модерно“ настроение и състояние. Когато се свърши изложбата, ще си го взема и занеса у дома...”

Пенчо Славейков
Из „Писмо до Мара Белчева“, 13 януари 1904.

„Да видиш само какъв портрет ми направи [Никола] Михайлов. И които не ме обичат – би ме о-о-о-бик-бик-нали... Как ти харесват карикатурите (във връзка с обявяване прекратяване на литературната ми дейност)? Онази в „Българан“ по моему не струва, но пегаса там от Александър Божинов е просто божествен. Карикатурата в „Ден“ е по-смислена и рисунъка ѝ е по-хубав.“

Пенчо Славейков
Из „Писмо до Мара Белчева“, март 1904.

Новата българска живопис : История на българското изкуство от епохата на Паисия до Освобождението и на българската живопис от Освобождението до наши дни. – С., 1947, табл. № 27.

204. Михайлов, Никола. Портрет на Пенчо Славейков, 1900 / Никола Михайлов. // Никола Михайлов : Изложба, уредена в залите на Националната художествена галерия по случай една година от смъртта му. 20 май 1960. – С., 1961, репрод. 5.

Маслени бои, 67 x 75.

„Силното пристрастно отношение, което Никола Петров влага в тези „литературни портрети“, се дължи не само на неговия талант, но и на факта, че познава Славейков от близо. Това е едно приятелство, в което ги свързват общи естетически вкусове, сближава ги общност на идеали и стремежи. Духовното родство и личната дружба дават възможност на художника да наблюдава внимателно писателя и да усети някои мъчно уловими страни на неговия характер.... Ето го Пенчо Славейков ту като Иво Доля, ту като Нагул Кавела“.

Ирина Михалчева

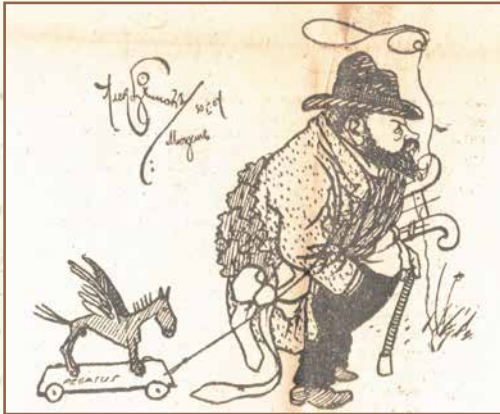
Другите

„А сега нека се обърнем към проблема за отношението на Пенчо Славейков към българските художници и тяхното изкуство.

Първото име, което идва на ум, е Никола Михайлов. За приятелството на Славейков с художника говорят много факти. Михайлов на два пъти прави Пенчови портрети – в 1902 и 1909.

Рисува негови близки – Мара Белчева, Андрей Протич. Сигурно от Славейков са инспирирани „самодивските“ картини на Никола Михайлов. Известно е, че една от тях „Гюргя Самовила“, е висяла на стената в дома на поета...

Славейков е общувал с Харалампи Тачев, талантлив декоратор, майстор на сецесионната рисунка. По предложение на поета Тачев изпълнява серия илюстрации

Александър Божинков.
Карикатура. „Българан“, 1904.

Харалампи Тачев.
Проект за илюстрации
към „Сън за щастие“.

205. Михайлов, Никола. Скица, 1901 / Никола Михайлов. // Пенчо Славейков : Споменен лист по случай 25 години от смъртта му, 10 юни 1937, с. 6.

206. Морозов, П. П. Спомени за Пенчо Славейков / Петър Петров Морозов. // Литературен глас, IV, N 159, 12 юни 1932, с. 8.

20 години от смъртта на Пенчо Славейков.

207. Петров, Никола. Илюстрации към книгата „На острова на блажените“ от Пенчо Славейков, 1910 / Никола Петров. // Михалчева, Ирина. Никола Петров : [Монография]. – С., 1976, репрод. 20, 21, 22.

208. Петров, Никола. Портрет на Пенчо Славейков, 1910 / Никола Петров. // Михалчева, Ирина. Никола Петров : [Монография]. – С., 1976, репрод. 64.

Маслени бои, 85 x 69, НХГ.

209. Тачев, Харалампи. Проект за илюстрации към „Сън за щастие“ / Харалампи Тачев. // Славейковото общество : Изследвания и материали. – С., 2014, прил.

210. Тачев, Харалампи. Портрет на Пенчо Славейков / Харалампи Тачев. // Пенчо Славейков : Споменен лист по случай 25 години от смъртта му, 10 юни 1937, с. 1.

към книгата му „Сън за щастие“ (1907). Те обаче остават неизползвани в изданието. Пазят се в музея „Петко и Пенчо Славейкови“ и са частично публикувани в литературен архив. Те третират типични за сецесията мотиви – море, вълни, облаци, влюбена двойка и макар и изпълнени добре, навярно са се сторили на поета недостатъчно проникнати от неговата неповторима лична поетична мелодия.

Пенчо Славейков се познава близо и с Александър Божинов и Петър Морозов. В началото на века този творчески тандем урежда почти всяка година съвместна изложба. През 1904 г. те решават да нарисуват поета, към чиято личност изпитват уважение и възторг. Той им позира в ателието на Божинов. Техните портрети са подчертано карикатурни. Един портрет на Божинов е репродуциран години по-късно. Морозовският портрет, непубликуван, се съхранява в музея „Петко и Пенчо Славейкови“. И двамата са оставили спомени. Божинов в „Минали дни“ разказва за дружбата си с поета, продължила и по-късно, когато съдбата ги среща – единият директор, другият – художник в „Народният театър“. Морозов нарича Славейков „един от най-надарените аристократи“. С всички тези художници, както може би и с още други Пенчо Славейков общува в пространството на едновременна София. Но единствено с Никола Петров той реализира творческо съдружие. Техният диалог надхвърля обикновения приятелски и делови контакт и преминава в друго качество. „На острова на блажените“ е този рядък плод в градината на българската култура, който две личности и два големи таланта създават заедно.“

Ружа Маринска

Из сп. „Проблеми на изкуството“, N. 3-4, 1992

211. Тачев, Харалампи. Скица на Пенчо Славейков за стихосбирката „Сън за щастие“ през 1906 г. / Харалампи Тачев. // Пенчо Славейков. Съчинения : Т. II. Лирика. – С., 2003, прил.

212. Тачев, Харалампи. Скица / Харалампи Тачев. // Пенчо Славейков : Споменен лист по случай 25 години от смъртта му, 10 юни 1937, с. 6.

213. Тузсузов, Никола. Карикатура / Н. Тузсузов. // Пенчо Славейков : Тридесет и пет години от смъртта му, юни 1947, с. 3.

„За вещината, с която очевидно Славейков е говорил за „Христос на Олимп“, съдим по направените по-късно анализи както в областта на поезията, така и върху живописиста.

Славейков е познавал и ценял високо изкуството на Макс Клингер..., „този многостранен и хармоничен, образован художник“. „Най-вече в творенията на образованите художници – пише той – ние виждаме постигната великата задача на изкуството: да бъде отзив на живота, на ония негови явления, които са от значение за самия живот, които ни помагат да го съзнаем и опознаем. От съвременните нам европейски художници такива са: Ибсен, Хауптман, Чехов, Репин, Антоколски, Макс Клингер, Ярослав Връхлицки и много други.

Художниците...са чеда на разни епохи и принадлежат според определенията на критиците и художествени историци на разни школи. Обаче всички истински художници принадлежат на единствена школа – живота. И пред олтара на живота те принасят жертва рожбите на своята душа.“

Като приключваме нашите размисли около сказките на Славейков и конкретно на „Христос на Олимп“, искаме още веднъж да подчертаем твърдото си убеждение, че поетът е говорил вдъхновено и с присъщата си увлекателност.

...Пенчо Славейков е водил с голямо удоволствие своите сънародници – студенти в Лайпцигския музей, където им разкривал с: „необикновен художествен усет, прелестите на най-хубавите картини и скулптурни изображения. Пенчо Славейков – споделя Маринополски, - както всички знаят, се интересуваше много от живопис и скулптура, както се интересуваше от всичко друго, което издига човека над делничното в живота.“

Хилде Фай

Из „Пенчо Славейков и немската литература“, 1981

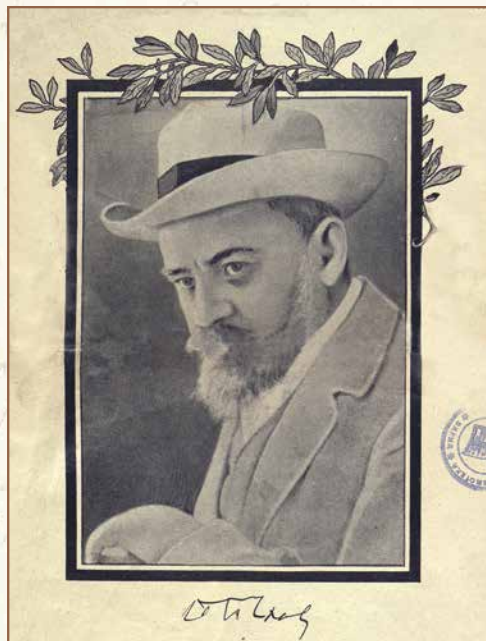
Макс Клингер „Христос на Олимп“.

Пенчо Славейков
и Йосиф Фаденхехт
на път към университета.
Карикатура
от д-р Йордан Данчев.

Карикатура отъ Ал. Божиновъ

Харалампи Тачев.
Портрет на Пенчо Славейков.

„Сеансите ставаха между 3 и 4 часа следобед, а понякога започваха и малко по-рано.

На Пенчо Славейков тежеше малко това посещение у мене, защото го измъчваше слизането от ул. „Московска“ до бул. „Дондуков“ и после изкачването. Но преодоляваше тая мъчнотия – у мене беше уютно, а сборището беше весело и всички бяха добри приятели...

Така Пенчо в продължение на няколко дни идваше редовно да позира, а другите асистираха...

Направих хубав изразителен и верен пастелен портрет на Пенча. Откупи го един столичен лекар, който ме учуди с меценатството си – той никога не беше отбелязван като поклоник на изкуството.

Пенчо ми казваше отпосле:

– Тоя Ескулап, като ми е откупил физиономията, ще ми излекува ли барем страданията?“

Александър Божинов

Из „Пенчо Славейков. П. К. Яворов.

П. Ю. Тодоров в спомените
на съвременниците си“, 1963

„Той даваше мнение по литература, музика, сценично изкуство, архитектура, скулптура, живопис, приложни изкуства, графика и пр. пр.

Аз се сближих с него в Куру-Баглар (над София) рисувайки пейзажи от натура, а той правеше честите си разходки там. Той, като че ли желаше да ми наблюдава работата и особено голяма слабост имаше към акварелните етюди. Седнал зад мен на някой пън, непрекъснато ми говореше и изясняваше всевъзможни естетически проблеми върху живописиста, както и впечатленията си от виденото в западните музеи. С какъв финес той чувствуваше и свързваше пейзажа с личното си настроение се убедих в следните два случая. Движейки се бавно по една горна пътека, той ми обърна внимание върху няколко изопнати вишневи дървета,

израсли близо едно до друго. Зад тях се лъщееха снеговете на Витоша. „Виж млади момко, ми каза той, чуваш ли акордите на вълшебна, божествена музика?“. аз се загледах смаян в това откровение. На другия ден, без да му обадя, нарисувах същия пейзаж и го изложих под наслов „Акордите“. Направи силно впечатление на зрителите...“

Петър Морозов

Из в. „Литературен глас“, N 159, 1932

„Случайността ни събра пак веднъж в „Тръпковата галерия“ – единствения салон за изложби по онова време. Александър Божинов беше открил много интересна изложба – диорама. Върху една дълга маса, посипана с пясък с изрязани от картон и забучени дървета, представляваща булевард „Цар Освободител“ (сега Руски), той беше подредил, изрязани също от картон, карикатури на почти всички видни артисти, поети, министри и общественици по това време... Точно в средата пък бе поставен самият Пенчо, приведен, напънал се, дърпа, тегли едно дръгливо магаре с крила, а то забило крака в пясъка, заинатило се, не ще да тръгне и не ще!

Петчо Славейков със своя Пегас, 1910 г.
Карикатура от Александър. Божинов

... По едно време съвсем неочаквано пристигнаха Пенчо и П. Ю. Тодоров. Щом влязоха, Петко скръсти ръце като светия, а Пенчо зашари из салона и започна да подхвърля закачки по адрес на окарикатурените, като за всеки намираше какво да каже...

Петко, видиш ли, ти носиш българската лирика под мищница и ти е лесно, а яз я влача, вързана за шията, а тя се дърпа.

Почнаха да пристигат и други посетители, между които група артисти и от Народния театър, между които познавах Елена Снежина, мъжът ѝ Кирчев, Стойчева и Стойчев и още двама-трима. Поздравиха се и се пръснаха да разглеждат диорамата. Пенчо, който беше в добро настроение, продължаваше да пуца остротии и да ги размива. За да го закачи види се, Снежина смигна на един от артистите, посочи с пръст карикатурата на Пенчо и някак невинно го запита:

Г-н Славейков, това без съмнение сте Вие. Но, животното, което водите, не мога да разбера какво представлява?

Никола Петров.

Портрет на Пенчо Славейков

Пенчо изви големите си очи към нея, усмихна се под мустак и отсече със своя особен говор:

Това ли? Това упорито животно, госпожо, е театърра!

Той тогава беше директор на Народния театър.“

Чудомир

Из в. „Литературен фронт“, N 17, 1966

„Разбира се, спряхме се за Пенча върху тоя портрет, който е даден на трета страница на „Острова на блажените“. Антология...

В този портрет Пенчо Славейков е снет с лятна сламена шапка, полубомбе. Пенчо намираше тая си снимка най-вярна за себе си и много държеше на нея. Затова и скица от нея пожела да постави начело на антологията си, дори преди подробния надслов на книгата си. Можеше ли да се предпочете други портрет? Разбира се, че не. И ние без колебание се спряхме с художника на него. В книгата шапката е дадена пресечена отгоре, а в портрета не.

Колко вярно предаде Никола Петров Пенчо Славейков, може да се съди от обстоятелството, че мнозина познавачи и ценители на изкуството дохождаха в кабинета ми: едни да се любуват на Пенча, когото не всички бяха виждали жив, а други да се учудват на художниковата четка. И аз, да си призная, изпитвах истинска гордост от това. Чувствах, че имам едновременно двама достойни мъже в кабинета си, особено и след смъртта на Никола Петров...“

Стилиян Чилингиров

Из „Моите съвременници : Т. 1.“, 2015

„Пенчо рисуваше добре. Една вечер, в стаята му в Лайпциг, аз четях из книгите на библиотеката му. В това време Пенчо нарисова по памет маската на Бетховен отстриани на стихотворението си „Fis dur“.

Андрей Протич

Из „Литературен архив : Т. 3.“, 1967

Художничката Мария Зафиркова рисува портрет на Пенчо Славейков с маслени бои през 1986 г. Творбата е с размер 120x100 и е притежание на Регионална библиотека „Пенчо Славейков“, гр. Варна.

Именен показалец

Алексиева, Снежана 48
Андрейчин, Иван Ст. 91, 92, 93
Арнаулов, Михаил 28, 49, 50
Арнаудова, Искра 28
Атанасов, Н. 94, 95

Балабанов, Александър 96
Барбар, Ружа 97
Белчева, Мара 23, 26
Божинов, Александър 190, 191, 192, 193,
194, 195
Ботев, Христо 8, 9, 51, 146
Бояджиев, П. 143
Бурин, Иван 51, 52, 53

Ватова, Пенка Трифонова 54
Владигеров, Панчо 144
Владков, Любомир 3
Вълчев, Величко 55

Ганчев, Сава 145, 146
Ганчева, Бистра 56
Генов, Иван – либр. 185
Георгиев, Атанас К. 98
Георгиев, Станьо 57
Големинов, Марин 147
Грудев, Георги Димитров 58
Грънчаров, Димитър Ю. 11
Гълъбова, Жана Николова-
Вж. Николова- Гълъбова, Жана

Гълъбова, Снежанка 99
Гърчев, Иван 99

Даниел, Исак М. 100
Данчев, Йордан 196, 197, 198
Дафинов, Здравко Недялков 29, 101
Делийска, Красимира 59
Делчев, Борис – ред. 41
Диамандиев, Асен 148, 149, 150, 151, 152
Димитров, В. 153
Димитров, Георги 154, 155
Димитров, Д. 30
Димитров, Ивелин 156
Димитрова, Маринела - 66
Динев, Христо 4
Динеков, Петър – ред. 36
Добрева, Маня 31

Живкова-Узунова, Маша 199

Зарев, Пантелей 60
Златев-Черкин, Георги 158, 159
Зографова, Катя Кузмова-
Вж. Кузмова-Зографова, Катя
Цветанова

Игнатиева, Вяра 102, 103
Икономов, П. 6

Йовков, Арсени 7
Йорданов, Велико 32, 38, 197, 198

Калайджиева, Костадинка 33, 34
Каракашев, Кубрат 198
Караславов, Георги 104
Каролев, Стоян 61, 62
Кауфман, Николай 167, 168, 169, 170, 173
Кацарска, Красимира 63
Колева, Ваня 64
Коновски, Георги 65
Константинов, Алеко 8, 9
Константинов, Константин 35
Кортенска, Мирослава Стефанова 105, 106
Костов, Георги 160
Кринчев, Стр. 107, 108
Крушев, Йовчо 161, 162
Кръстев, Александър 163
Кръстев, Кръстьо 24, 25
Кузмова-Зографова, Катя Цветанова 109,
110
Курташева, Биляна 66
Кьорчев, Димо 54
Кюркчийски, Красимир 164

Малеев, Ив. 111, 112, 113
Маринов, Иван 165, 166
Маринска, Ружа 200
Маша Ж.
Вж. Живкова-Узунова, Маша
Мижин, Г. 114
Миладинови, братя Димитър и
Константин 83
Минков, Цветан 67
Михайлов, Никола 201, 202, 203, 204, 205

Михайлова, Стоянка 37, 115
Михайловски, Стоян 66
Михалчева, Илина 207
Михов, Никола 37
Младенова, Мария 38
Морозов, Петър Петров 206
Мутафов, Емануил Г. 10
Мутафов, Константин 117, 118

Негенцов, Генчо.
Вж. Ран Босилек
Ненов, Драгомир – ред. 176
Николова, Видка 68
Николова-Гълъбова, Жана 69

Обретенов, Светослав 171
Огнянов, Сава 119

Пантелеева, Нина 70
Пенев, Боян 31, 39, 71, 122
Пенев, Пенчо 123
Петров, Никола 200, 207, 208
Попов, Иван 124
Попов, Тодор 172
Поптошев, Т. 173

Радев, Иван 40, 72, 73
Радославов, Цветан 198
Ран Босилек 14
Рачева, Бисерка 74

- Савчев, Георги 125
Сакъзов, Борис 15
Сарандев, Иван 75
Симеонова, Ружа 42
Славейков, Петко Рачев 16, 86
Славейков, Христо 16
Славейкова, Светослава 43, 130
Славов, Атанас 76
Спасовски, Христо Иванов 21
Ставрев, Васил 12, 22, 24, 25, 26, 77
Ставрева, Лиляна 23, 24, 25, 26
Стайнов, Петко 174, 175, 176
Стефанов, Васил 131
Стойков, Николай 177
Стойнева, Вера 78
Стоянов, Андрей 178, 179, 180, 181, 182,
183
Стоянов, Людмил 79
Стоянов, Рачо 132
Тачев, Харалампи 209, 210, 211, 212
Тенева, Теменуга Ганчева 80
Тодоров, Ангел 81, 82
Тодоров, Петко Юрданов 41, 58, 83, 102,
118, 124, 190
Тошева, Кристина 137
Тузсузов, Никола 213
Узунова, Маша
Вж. Живкова-Узунова, Маша
Фаденхехт, Йосиф 197
Фекелджиев, Иван 84
Хаджиев, Парашкев 184, 185
Халбе, Макс 91, 92, 94, 96, 111, 116, 135
Хауптман, Г. 107, 126, 127, 128, 133, 136
Христов, Георги 44
Христов, Димитър 85
Христов, Добри 186
Христов, Кирил 58, 83
Христова, Боряна 38
Христова, Донка 27
Христова, Марияна 86
Цанева, Милена 87
Цветкова, Галена 88
Цонков, Симеон 187, 188, 189
Чалъкова, Недялка 89
Чанков, Драгомир Калчев 90
Черкин, Георги Златев-
Вж. Златев-Черкин, Георги
Чехов, Антон П. – 93, 95, 97, 108, 112, 115,
125, 126, 129, 141, 142
Чилингиров, Стилиян 45, 46, 47
Чудомир 139
Шекспир, Уилям 113, 120, 121
Шмаха, Йозеф 140
Яворов, Пейо Крачолов 41, 49, 50, 102,
118, 124, 142, 190
Янев, Никола 141

ЖРЕЦ И ВОИН НА ЖИВОТА

150 години от рождението на Пенчо Славейков

Съставители:

Ася Иванова, Даниела Илиева, Емил Демирев, Живка Маркова,
Кристиана Димчева, Росица Тодорова, д-р Цветелина Войчева

Редактор:

д-р Емилия Милкова

Графичен дизайн:

Йордан Дамянов

Сборникът се издава по проект AQUA NARRABILIS (2014-1-AT01-KA200-001024)

Проектът е финансиран по програма „Еразъм+“ към ЕК. Тази публикация отразява само личните виждания на нейния автор и от Комисията не може да бъде търсена отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

ISBN 978-619-190-054-1

Предпечат и печат:

„Издателство Славена“

Варна, 9018, ул. „Кап. Радко Димитриев“ 59А

books@slavena.net

www.slavena.net